

Velikonoční slavnosti na Hané

Matičky a Ježíškovy matičky, Vynášení Pánbučka

www.ok-tourism.cz

Vážení čtenáři,

Velikonoce jsou po Vánocích mým druhým nejoblíbenějším svátkem. A když nad tím tak přemýšlím, možná dokonce prvním. Připomínáme si jimi nejen zmrtvýchvstání, ale také příchod dlouho očekávaného jara.

Velikonoce jsou také obdobím, které je protkané pestrými tradicemi. Stejně pestrými, jako stužky na tatarech koledníků. V každém koutu Olomouckého kraje jsou trošku jiné. Někde se svátky nesou v poklidném duchu, jinde už od rána vyráží klepači, aby lidem připomněli odlet zvonů do Říma. V dalších vískách je zvykem slavení matiček, což je tradice vsutku unikátní, která rozhodně stojí za zhlédnutí.

Nejhezčí na Velikonocích je těžko popsatelná atmosféra pondělního rána, kdy rodiny posnídají mazanec, ženy se převléknou do svátečního a synové s otci vyrazí na koledu.

Rád bych si letos vykoledoval kromě hezkých kraslic a dobré štamprle i publikaci, kterou právě teď držíte v ruce. Když už mám Velikonoce v srdci, chtěl bych je mít i v knihovně.

Ladislav Okleštěk
hejtman Olomouckého kraje

Obsah

Úvodem	4
<i>Legends o možném původu vzniku slavnosti</i>	7
<i>Přerušení tradice v druhé polovině minulého století</i>	8
<i>Rozšíření Matiček, Ježíškových matiček a Vynášení Pánbučka</i>	11
Farnost Bohuňovice	13
<i>Znovuobnovení tradice po revoluci</i>	24
<i>Průběh konání slavnosti na Bílou sobotu</i>	26
<i>Průběh konání slavnosti na Boží hod velikonoční</i>	31
Farnost Dolany	37
Vynášení Pánbučka	47
Farnost Hnojice	48
Farnost Pňovice	51
Farnost Moravská Huzová	54
Farnost Štěpánov	58
Farnost Náklo	60
Farnost Cholína	63
Farnost Senice na Hané	64
Farnost Skrbeň	70
Farnost Horka nad Moravou	72
Farnost Křelov	77
Farnost Náměšť na Hané	79
Farnost Těšetice	83
Farnost Drahanovice	87
Farnost Slatinice	91
Farnost Hněvotín	94
Farnost Dubany	96
Farnost Charvátý	98
Farnost Velký Týnec	100
Farnost Krčmaň	102
Farnost Svatý Kopeček	103
Vynášení Pánbíčka zcela mimo Hanou	118
Závěrem	119

Vážení přátelé lidových tradic a hanáckých zvyků,

je známým faktem, že území Olomouckého kraje je velmi bohaté na projevy tradiční lidové kultury. Právě proto se Olomoucký kraj snaží dlouhodobě podporovat a propagovat projekty, které souvisí s podporou a zachováním projevů tradiční lidové kultury.

*I proto byl v roce 2014 založen **Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury Olomouckého kraje**, jehož účelem je ochrana, zachování, identifikace, rozvoj a podpora nemateriálního kulturního dědictví na území našeho kraje. V současné době figuruje na krajském seznamu celkem sedm statků. Od roku 2015 mezi ně patří také statek s názvem Velikonoční slavnosti Matiček a Ježíšových Matiček na Hané.*

Tradice Matiček a Ježíškových matiček byla v plném rozsahu obnovena ve farnostech bohuňovické (Bohuňovice, Laštány) a dolanské (Dolany, Bělkovice).

Věřím, že tato publikace přispěje k dalšímu znovunalezení cest ke starým lidovým tradicím, které už na mnoha místech stihly téměř zaniknout a přeji jim, aby pomohla a nedovolila těmto krásným zvykům úplně vymizet.

*Ing. Petr Vrána
náměstek hejtmana
Olomouckého kraje*

Úvodem

Matičky, Ježíškovy matičky, Vynášení Pánbučka představují lidovou pobožnost s několikasetletou tradicí, vyskytující se na mnoha místech Hané jako běžná součást oslav křesťanských velikonoce. Představují symbolické ukřižování Ježíše Krista a oslavují jeho vzkříšení, probíhají na Bílou sobotu a Boží hod velikonoční. Jednotlivé obce reprezentují „Matičky“ nebo „Družičky“ a „Mládenci“ či „Družbové“. Na Bílou sobotu si tato mládež z kostela odnáší symbolické liturgické předměty (kříž neboli Pánbučka, sochu Vzkříšení, apod.), ty obvykle v průvodu s hudbou donesou do své obce, kde je nazdobí a druhý den, na Boží hod velikonoční, je opět v průvodu přinesou do kostela, kde potom proběhne slavnostní božihodová mše. Po oba dny se tato mládež obléká velmi slavnostně a často speciálně jen pro tuto výjimečnou příležitost. Obvyklé jsou u děvčat dlouhé bílé šaty a bílé věnečky ve vlasech, někde hanácké kroje a chlapci nosí tmavé obleky. Často mají všichni ještě bílé rukavičky. Konkrétní průběh této lidové pobožnosti se místně liší a rozdíly jsou známy i pro různá časová období ve stejné lokalitě. Ve většině farností na Hané tato tradice zcela zanikla a to buď v 50. nebo až v 70. letech minulého století, někde však pravděpodobně i dříve. Dodnes žije již jen hrstka pamětníků a většina místních o této krásné tradici již nemá ani tušení. Tradice Matiček a Ježíškových matiček byla v plném rozsahu obnovena jen ve farnostech bohuňovické (Bohuňovice, Laštany) a dolanské (Dolany, Bělkovice) a to v roce 1990. V určité symbolické podobě zůstala tradice Vynášení Pánbučka v podstatě nepřerušena ve farnosti nákelské a ve Skrbni. Částečné obnovení tradice procesí Vynášení Pánbučka nastalo před asi 15 lety ve farnosti nákelské a podobná procesí s křížem spojená s hodovými průvody, která probíhala a probíhají nejen o velikonočních, ale i v jiné termíny, byla postupně obnovena po revoluci i prakticky ve všech obcích farnosti svatokopecké. Tyto hodové průvody mají stejný původ jako ostatní výše jmenované velikonoční slavnosti.

Kde se tyto tradice vůbec vzaly? Je třeba si nejprve něco říci o velikonočních a o historii křesťanské velikonoční liturgie jako takové. **Křesťanské velikonoce** vyšly z původního židovského svátku pesach. Určením datace velikonoce v roce 325 se velikonoce oddělily od židovského kalendáře jako samostatné křesťanské svátky. Teprve od

té doby byl zaveden 40 denní půst, jako příprava na velikonoce, tedy na Velký pátek, Bílou sobotu a Velikonoční neděli. Vyvrcholením velikonoce, z pohledu církve je noc z Bílé soboty na Boží hod velikonoční, kdy ukřižovaný Ježíš Kristus vstal z mrtvých, k velikonočním se ovšem počítají i delší období před tím a poté.

Průběh církevních obřadů na velikonoce se během staletí proměňoval. V raném středověku končila velikonoční vigilie nejprve po půlnoci, v 8. století byly obřady přesunuty na odpoledne. Čas obřadů se dále posouval, ve 12. století se obřady slavily v poledne a ke konci středověku byly obřady přesunuty až na samotné sobotní ráno. Tou dobou probíhaly obřady stále ještě v latině a byly neuvěřitelně dlouhé, pro běžný lid nezáživné a dalo by se říci i nudné. Přibližně ve **13. století** se začaly objevovat a šířit různé **alternativní lidové pobožnosti**, pašijové hry a procesí spojená se zpěvem nábožných písní v rodném jazyce, kde si věřící vizuálně připodobňovali příběhy, o nichž kněží v kostele mluvili, tedy především příběhy o ukřižování a zmrtvýchvstání Ježíše Krista. Tyto pobožnosti navíc lidem vyplnili sváteční sobotní odpoledne poté, co svatá mše oslavila Kristovo zmrtvýchvstání již v ranních hodinách. V zemích „za Alpami“, tedy hlavně v celé střední a západní Evropě a později i v některých zemích světa, kam zasahovaly prsty evropských kolonizátorů a křesťanských misiónářů, se rozšířila lidová pobožnost nazývaná **Slavnosti vzkříšení**, která **byla od roku 1566 schválena jako pravidelná součást církevních obřadů na rozsáhlém území**.

Od té doby je popisována v četných dobových liturgických příručkách v podstatě až do 50. let minulého století. Např. v Příručce pro kostelníky jáhena Vavřince (Jáhen Vavřinec: Příručka pro kostelníky v úpravě pro církevní provincii českou a moravskou. Praha: Kropáč a Kucharský, 1947, str. 67) takto: „*Před slavností se rozsvítí všechna světla v kostele. V sakristii se připraví oheň do kadidelnice. ... Když se kněz oblékne, jdou všichni ... k Božímu hrobu, kde kněz po žalmu a modlitbě sejme Nejsv. Svátost z trůnu, okouří ji, sejme roušku a zazpívá: ‚Vstalt jest této chvíle ctný Vykupitel. Po zapění ihned ministranti počnou zvonit a průvod vychází ven, ... zde se seřadí průvod. V jeho čele se nese kříž a bílé (fialové) korouhve, za nimi školní děti, pak mládež, spolky, hudba, zpěváci, hoši s druhými korouhvemi, ministrant, nesoucí sošku Vzkříšení‘ ministrant nesoucí paškál, ministranti se svícemi (lucernami), ministranti se zvonky, ministrant s loďkou, ... kněží nebo kostelník okouřující*

Nejsv. Svátost, kněz s Nejsv. Svátostí pod baldachýnem a ostatní věřící. Při průvodu se zvoní všemi zvony. Průvod prochází určenými místy a vrací se zpět do kostela k hlavnímu oltáři, kdež kněz okouřiv Nejsv. Svátost, modlí se modlitbu, po níž se zpívá „Regina coeli“ k Panně Marii s modlitbou, při níž všichni stojí. Potom jest „Te Deum“ a slavnost se ukončí požehnáním Nejsv. Svátostí. Soška „Vzkříšení“ se postaví na evangelní stranu oltáře.“

Tato **Slavnost vzkříšení byla vždy velmi oblíbená a** v průběhu staletí docházelo na mnoha místech k jejím lokálním modifikacím a doplňování podle místních událostí, mentality a citění věřících. Vývoj církevních slavností byl místně silně ovlivněn strašlivými epidemiemi moru nebo obrovskými požáry a na jejich průběhu se podepisovaly i války a extrémní počasí zapříčiňující hladomory. Lidé se poté obraceli k patronovi vesnice nebo k patronovi hasičů či jiným svatým o pomoc a ochranu. V té souvislosti se pořádala různá procesí s náboženskou tematikou v různá období roku, ale i hody. Hody jsou v původním slova smyslu děkovná procesí a jejich tradice někdy naznačuje zajímavé propojení k původním velikonočním slavnostem. Toto propojení je někdy možné odhadovat podle času konání hodů, zvláště když se konaly nebo dodnes konají jindy než tradiční hody nebo posvícení. Hody v širším slova smyslu bývaly vesnickou oslavou spojenou s dobrým jídlem, nejčastěji po ukončení žní v různé termíny v jednotlivých vesnicích, a to podle svátku patrona obce nebo svatého, jemuž byl zasvěcen místní kostel, obvykle probíhaly, až v podletí nebo v podzimních měsících. Hody v jarních měsících bývaly výjimečné.

Na Hané se pravděpodobně slavnost Vzkříšení postupně plošně přetrafovala do místně specifických slavností, které dnes známe pod názvy **Matičky nebo Ježíškovy Matičky, Pánbičkovy matičky, Vynášení Pánbička, Věnášení Pánbučka, Strojní Pánbička, Strojní Pánbučka, Věnášení křéza, ale také Družičky nebo zcela jednoduše Vzkříšení, průvody na Vzkříšení apod.** Původ této tradice Matiček či Vynášení Pánbučka není sice nikde spolehlivě doložen, ale do konání této tradice se v různých vesnicích promítaly do různé míry jednotlivé prvky slavnosti Vzkříšení. Svým vznikem odkazují Matičky a Vynášení Pánbučka na Hané někde do poloviny 16. století, kdy se slavnosti Vzkříšení staly pravidelnou součástí velikonočních oslav, a možná až do 12. století, kdy se různá procesí začala objevovat jako samostatné lidové pobožnosti odpoledne na Bílou sobotu.

Legendy o možném původu vzniku slavnosti

Ke vzniku a datování tradice **Matiček a Ježíškových matiček v konkrétních farnostech bohuňovické a dolanské** se váže několik teorií a legend. První záznam o pořádání Matiček je v kronice obce Laštany z roku 1700.

Říká se, že **jde o zvyk iniciovaný premonstráty**, sídlícími ve své době v klášteře Hradisko někdy v době baroka, tedy v 17.–18. století.

Další zmiňovanou možností původu této tradice v dolanské farnosti vysvětluje **pověst o hraběnce Alžbětě z Račkounů**, historicky doložené osobě, zemance Alžbětě Rackové, která ve 14. století iniciovala náboženský průvod pro potlačení rozsáhlé morové nákazy na Hané a jako poděkování, že byly vesnice a okolí moru ušetřeny. Traduje se, že matičkám darovala původní „starohanácké“ kroje. Zdá se však, že i zde jen navázali na mnohem starší tradici slavností Vzkříšení a doplnili ji o některé nové prvky včetně používání krásných krojů.

Stále také přetrvává **legenda o loupežnících, loupeživých rytířích, ukrývajících se na zpusťném hradu Tepenec**, kteří ohrožovali obyvatelstvo okolních obcí a pro svoji potěchu kradli a unášeli mladá počestná děvčata, z nichž mnohá se pak domů vrátila v nedobrovolně požehnaném stavu, stala se matičkou, odtud tedy pravděpodobně i jedno z možných vysvětlení názvu tohoto velikonočního zvyku Matičky. Hrad Tepenec byl postaven po roce 1340 tehdy moravským markrabětem Karlem IV. a nacházel se na stejnojmenném kopci v Bělkovickém údolí, v místě dnešního kamenolomu. Koncem 14. století podlehl zkázonosným bojům, byl vypálen a od roku 1406 zůstal trvale zpustlý. To ovšem nevylučuje ani pozdější příležitostné využití zříceniny nekalými živly. Ale jako hlavní příčina vzniku velikonoční slavnosti Ježíškových matiček nebo Matiček je toto nepravděpodobné.

V jiné variantě **legendy** šlo nikoli o loupeživé rytíře z hradu, ale o **bohaté sedláky ze Samotišek**. Průvod a modlitby měly být prosbou o ochranu místních mladých dívek a panen před tímto osudem. Faktorem zůstává, že dívky v čele procesí se nazývají Matičkami ze všech vesnic Hané pouze ve farnostech bohuňovické a dolanské, které jsou nejbližší danému hradu, a pak ještě v samotných Samotiškách. Takže se zdá, že na legendách by mohlo být i zrnko pravdy.

Málo pravděpodobná zůstává další uváděná možnost, že průvod Ježíškových matiček vznikl **na počest ukončení třicetileté války po roce 1648**.

V povědomí pamětníků je rovněž nesmazatelně zakotven ještě **další význam Matiček a Ježíškových matiček**, a to **jarní prosba a motlitba** mladých neposkrvněných párů, budoucích matiček, mládenců a jejich rodin **za dobrou úrodu, za bezpečí celé vesnice, za ochranu** proti negativnímu působení přírodních živlů a katastrof, za zdraví obyvatel vesnice a jejich domácího zvířectva, za ochranu proti zloduchům a veškerým lumpům a zločincům. Přitom žehnání polím v těchto farnostech býval původně věnován jiný církevní svátek. Tento prosebný a hlavně děkovný charakter procesí zase evokuje hodové slavnosti. A je pravda, že ve farnosti svatokopecké chodí procesí s křížem neseným matičkami / družičkami a mládenci do kostela právě na hody věnované patronu té které vesnice.

Velikonoční tradice Matiček je ve většině dalších obcí **známá jako Vynášení Pánbučka, Družičky nebo se říká jednoduše Vzkříšení**, případně jen různá synonyma již zmíněných názvů používaných jak v češtině, tak v hanáctině. Pověstinou je v písemné podobě jen velmi málo záznamů. Jak v obecních tak ve farních kronikách nikdo nepovažoval tak běžnou a každoročně se opakující velikonoční slavnost za natolik výjimečnou, aby mu stálo za to o ní ztratit řádku. Přesná datace téměř nikde neexistuje. Podobně jako Matičky i Vynášení Pánbučka je projevem lidové zbožnosti, tyto průvody **mají společný základ, stejnou symboliku ukřižování a oslavy vzkříšení Ježíše Krista**, zahrnují v sobě jak čistě liturgické prvky, tak i další necírkevní, lidové aktivity, jako lidové písně, přehlídka nového jarního oblečení, pohoštění. Předpokládaný vliv premonstrátů nelze vyloučit, ale velkou roli zde asi hrály i různé dalšími podněty, které původní svátek vzájemně doplňovaly a propojovaly ve výslednou současnou podobu, a které postupně vedly i k drobným lokálním i časovým odlišnostem v jejím průběhu. Tyto slavnosti také odrážejí, jak zbožná a bohatá vesnice resp. farnost byla a co přinášela jednotlivá období v historii.

Přerušení tradice v druhé polovině minulého století

Matičky, Ježíškovy matičky a Vynášení Pánbučka téměř všude byly jako slavnost ukončeny v 50. letech, někde se ještě na 1 až 3 roky obnovily v 70. letech minulého století, ale následoval definitivní zákaz a od té doby se tradice již ve většině vesnic neobnovila. Obecné povědomí je, že se tyto tradice vytratily díky nástupu komunistů a tvrdých

požadavků komunistického režimu. Je pravda, že ten přispěl velkou měrou a přinesl nemálo zla téměř všem. Ale obvykle nebyl zcela prvotním impulzem ke zrušení této tradice.

Podobně i tradice slavnosti Vzkříšení, která byla rozšířená v celé republice a vlastně i ve velké části křesťanské Evropy, byla ukončena v polovině 50. let. Prvotní příčinou těchto církevních změn byl Řím. Hluboko v minulosti se posunula slavnostní mše na Vzkříšení na sobotní ráno a s postupem doby sem postupně přestávali věřící chodit, protože se staly pátky a soboty na velikonoce pracovními dny a i mnohé ženy začaly chodit pravidelně do práce, a tak se věřící upínali k odpolední pobožnosti. To se vlastní církvi moc nelíbilo a tak po zhruba 400 letech zareagovala na ze situace plynoucí potřebu vrátit slavnou mši na Vzkříšení na dobu odpovídající skutečnému vzkříšení Krista, tedy začátku nového dne, který v době ukřižování Ježíše Krista začínal podle současného počítání času na Bílou sobotu po západu slunce.

Situaci začal řešit papež Pius XII. Provedl reformu liturgie, která vyústila v cílenou **změnu a zjednodušení liturgie Svatého týdne v roce 1955 a hlavně přesun velikonočních obřadů na večer**. Poprvé měla být uplatněna nařízení tohoto výnosu na Květnou neděli 25. 3. 1956. Tak se tedy stalo a většina farností nejen na Hané, ale všude v křesťanském světě přišla kromě jiného o krásné a oblíbené lidové pobožnosti spojené s oslavou Vzkříšení na úkor slavné večerní liturgie. Je jasné, že zde sehrál roli i lidský faktor a politická situace, tedy tlak komunistů na potlačení procesí obecně. Doba pod vládou komunistů přinášela strach a další omezení a církevní reforma se jim velmi hodila.

Další změny liturgických pravidel proběhly za papeže Pavla VI. v letech **1969 a 1970, obřady velikonoční liturgie byly těmito pravidly ještě více zjednodušeny a zkráceny** se zachováním jejich pravé podstaty. Snahou bylo usnadnit věřícím zbožnou a aktivní účast. Tehdy bylo také Druhým vatikánským koncilem doporučeno: „*At' se obnoví podle starobylé tradice svatých otců i něco z toho, co nepřízní doby zaniklo, pokud to bude ukázáno za vhodné nebo potřebné.*“ Toto spolu s uvolněním politické situace umožnilo koncem 60. let v mnoha farnostech znovuobnovit některé tradice včetně velikonočních slavností Matiček, Ježíškových matiček nebo Vynášení Pánbučka a průvody Vzkříšení. Setkalo se to s velkým ohlasem u věřících a většiny obyvatel farností, ale komunisti se na pořádání těchto slavností nedívali moc nadšeně. Vyžadovali podávání opakovaných žádostí církevním

tajemníkům okresních národních výborů. Ne všem se pak povolení dostalo. Někde kněží povolení snad ani nepodali v pořádku nebo včas, a tak k obnově slavností došlo jen ojediněle a maximálně na 3 roky. Poté byly všechny tyto tradice nadlouho zakázány a zapovězeny, což v konečném důsledku vedlo k jejich definitivnímu zániku ve většině farností.

V některých farnostech jsou ještě dnes lidé, kteří stojí o znovuzavedení původních tradic Vynášení Pánbučka. Jenže chybí všeobecné povědomí, vhodné zázemí a ochotná mládež. Dřívější pocit velkého štěstí, velká čest, že mohou reprezentovat svoji vesnici, a touha být toho součástí, byl vystřídán v současnosti nevědomím, obavou z velkých nákladů, snad i studem ze sebe prezentace a také nechotou udělat zadarmo něco krásného nejen pro sebe, ale hlavně pro svou vesnici, farnost, pro náš národ. Totalitní doba a současné každodenní problémy nás vedly a vedou k všeobecné lhostejnosti ke svému okolí a ke ztrátě národní hrdosti. Překážkou pro bezproblémové znovuznování nebo pokračování této tradice je navíc také vlažný přístup některých farářů, kteří cítí rozpor v načasování a symbolice obřadů velikonoční vigilie a lidové pobožnosti na Bílou sobotu. Liturgie na Bílou sobotu by měla začínat podle současných pravidel nejdříve v 19 h (výjimečně v 17 h), nejlépe však po západu slunce a již oslavuje Vzkříšení, zatímco lidová pobožnost jako Matičky, Ježíškovy matičky nebo Vynášení Pánbučka, kdy je nesen z kostela průvodem ukřižovaný Kristus, vyjadřuje smutek a soucítění s jeho smrtí. Pravidlem je a bývalo, že tato pobožnost začíná či začínala v 17 h.

V tom mají kněží pravdu, ale zdá se, že nic nebrání tomu, aby v odpoledních hodinách proběhla „*bohoslužba slova nebo nějaká pobožnost přiměřená tajemství tohoto dne*“, jak se píše v Liturgickém a pastoračním kalendáři arcidiecéze olomoucké 2017–2018 s odkazem na oběžník č. 15 vydaný sekretariátem ČBK, Praha 2001 – Příprava na velikonoční svátky a jejich slavení.“ Dokonce je zde doporučení, že: „*Doba těchto pobožností má být však přizpůsobená době hlavních bohoslužeb, aby bylo zřejmé, že liturgický obřad svou povahou daleko převyšuje všechny pobožnosti.*“ Na tuto pobožnost by mohlo navazovat sobotní smuteční procesí s ukřižovaným, podobně, jako kdysi navazovalo v některých vesnicích na požehnání na Vzkříšení. Prostor pro velmi slavnostní večerní liturgii zahajovanou svěcením ohně před kostelem po západu slunce a následnou oslavu Vzkříšení, by tak zůstal

ničím nenarušený a umožnil by věřícím mnohem hlubší prožitek tohoto slavnostního okamžiku.

Úprava liturgie z roku 2000 za papeže Jana Pavla II., přinesla možnost ještě většího zapojení laiků, což se dá chápat i tak, že **zájmem duchovních je mimo jiné prostřednictvím vstřícného přístupu k příchozím, zvláště v době velikonočních slavností, předat poselství Kristova ukřižování a zmrtvýchvstání nejen hluboce věřícím.** V současnosti se můžeme také dočíst např. v Liturgickém a pastoračním kalendáři arcidiecéze olomoucké 2017–2018 s odkazem na Český misál (SRC, 17. 12. 1965, Prot. N. 37/65, str. 246), že: „*Na Velký pátek kříž, který byl při obřadech uctíván, ať je pak v kostele umístěn tak, aby jej věřící mohli uctít a políbit i soukromě a mohli se věnovat modlitbě a rozjímání. Po skončení velkopátečních obřadů a na Bílou sobotu trvá církev na modlitbách u Kristova hrobu ‚Božího hrobu‘ a uvažuje o jeho umučení a smrti. ... Je dobré ukázat lidem velikost tichého bdění na modlitbách. ... Zajistit zapojení všech věkových skupin.*“ Tedy z pohledu laika se toto jeví tak, že by církev měla být otevřená všem a přinést světlo a pochopení každému jednotlivci bez ohledu na to, jaké pohnutky jej do chrámu božího vedou a kolikrát do roka do chrámu božího vstoupí.

Rozšíření Matiček, Ježíškových matiček a Vynášení Pánbučka

Velikonoční lidové pobožnosti Matiček, Ježíškových matiček a Vynášení Pánbučka, jak již bylo řečeno výše, pravděpodobně vznikly lokální modifikací původní slavnosti Vzkříšení. Prokazatelně se vyskytují nebo vyskytovaly ve více jak 20 farnostech na Hané v širším okolí Olomouce. **Matičky a Ježíškovy matičky se zachovaly** do dnešních dnů na celém světě jen a pouze ve dvou farnostech a to v bohuňovické a dolanské a zahrnují již jen vesnice Bohuňovice včetně všech jejích částí (dříve samostatných vesnic Bohuňovic, Trusovic a Moravské Lodenice) a Bělkovice-Laštany, přitom původně samostatné obce Laštany vždy spadaly pod farnost bohuňovickou a Bělkovice pod farnost dolanskou. Od roku 2015 sice Laštany byly přeřazeny pod dolanskou farnost, ale tradice Ježíškových matiček zůstává nezměněná. Ježíškovy matičky se používají jako název této tradice zejména v Laštanech, ale také ve farnosti dolanské. V současnosti se setkáváme i s dalšími pochopitelnými názvy Matiček, jako jsou Bohuňovické matičky,

Farnost Bohuňovice

(části obce Bohuňovice, Trusovice, Moravská
Loděnice a vesnice Lašťany, dříve i Hlušovice)

Zdokumentované pravidelné konání Ježíškových matiček a Matiček se objevuje až od počátku 18. století a později. **První písemné zmínky o konání Ježíškových matiček v Lašťanech** jsou z roku 1700. O konání **Matiček v Bohuňovicích** není přesný záznam, ve farní kronice je pouze zmínka, že Matičky již s určitostí probíhaly před rokem 1852, tehdy na rozdíl od pozdější doby nosil kříž po vesnici mládenec, ale oblečení je zde popsáno totožné, jako se nosí dnes. Hnojický kaplan Jiří Minarčík v zápiscích z roku 1901 popisuje, že v bohuňovické farnosti se nosí na Vzkříšení a Boží hod velikonoční: „*Šaty, ovšem nové; mívalyť až donedávna hanácké, nyní však jenom některá má aspoň šátek na hlavě po hanácku uvázaný.*“ Tedy hanácké šátky – bílý v sobotu a černý v neděli se pravděpodobně později ustálily jako připomínka původních hanáckých krojů, které Matičky snad někdy dříve běžně nosily.

Nošení hanáckých krojů v souvislosti s oslavou Vzkříšení je na Hané poměrně nejasné. Jisté je, že v některých vesnicích se začaly nosit kroje na Vzkříšení v souvislosti s renesancí krojů ve 20. letech minulého století, někde až po válce či dokonce koncem 60. let. Na Vzkříšení se obvykle nosily a dodnes někde nosí bílé družičkovské šaty symbolizující čistotu a nevinnost a poukazují na to, že družičky či matičky bývaly považovány za nevěsty Kristovy. Družičky v bílém bývaly rozšířeny na Vzkříšení nejen na Hané a zdá se, že tato symbolika je zásadní. Ale na druhou stranu snaha mladých dívek ukázat se co nejhezčí a líbit se, nabízí i možnost, že v době pravidelného nošení krojů jako pracovního oděvu představoval sváteční hanácký kroj vrchol tehdejší parády. Děvčata se tak mohla pochlubit svojí krásou a šikovností, protože kroje se obvykle vyšivaly svépomocí a pak se dědily z generace na generaci. Jejich příprava a ustrojení bývaly rovněž prezentací určitého umu jeho nositelky. Kroje se přestaly pravidelně nosit v období nastupující průmyslové revoluce okolo poloviny 19. století, nejprve se od krojů odvrátili muži, později i ženy a kroje se postupně z rodin vytratily. Co lidem zůstalo za jiný slavnostní oděv? Přece slavnostní svatební šat, obleky a bílé šaty družiček a nevěst. Možná toto bylo důvodem, proč se tento šat na slavnosti Vzkříšení skoro všude ustálil, ale s určitostí to dnes již říci nedokážeme.

Lašťanské matičky. Pod bohuňovickou farnost spadaly historicky i Hlušovice, v minulosti i odtud chodily Matičky do farního kostela v Bohuňovicích. V roce 1926 byl v Hlušovicích vybudován nový kostel svatého Petra a Pavla a od té doby probíhaly Matičky v místě. Po jejich následném přerušení již v Hlušovicích tato tradice obnovena nebyla. Vynášení Pánbíčka pak bylo do určité míry zachováno i ve farnostech nákelské, skrbeňské a ve formě hodů také ve farnosti svatokopecké.

Začátkem roku 2017 nominoval Olomoucký kraj tuto tradici za přispění mnoha odborníků a ochotných laiků do nehmotného kulturního dědictví České republiky a následně ministerstvo kultury tuto tradici 21. 12. 2017 schválilo pod č. 21/2017 s názvem „*Velikonoční slavnosti Matiček a Ježíškových matiček na Hané*“ jako **nemateriální statek tradiční lidové kultury České republiky**. Výrazně se o to zasloužil Josef Urban z Vlastivědného muzea v Olomouci, který žádost o zapsání připravil, v žádosti tento zvyk detailně popsal a žádost náležitě zdůvodnil. Žádost byla na ministerstvo kultury oficiálně podána jménem Olomouckého kraje. Velkým přínosem pro tuto nominaci byli také Marie Prutyszynová a Vladimír Čtvrtlík z Moravské Loděnice, Anna Grúzová z Bohuňovic, Eva a Jiří Zatloukalovi z Bělkovic, Draho-míra Brodacká a Jiří Skarupský z Lašťan, Ivan Hlavatý a František Kune-tka z Olomouce. Všem těmto lidem patří velké poděkování.

Jedná se tedy o jedinečnou a neopakovatelnou dosud živou tradici, proto se budeme jako první věnovat právě jí a to nejprve ve farnosti bohuňovické a potom dolanské. Navážeme vzpomínkami pamětníků a dobovými informacemi z ostatních farností Hané, kde probíhaly tyto slavnosti pod názvy Vynášení nebo strojení Pánbučka (Pánbíčka), Družičky či jinými ekvivalenty, jak v češtině tak hanáctině. Půjdeme ob-
loukem kolem Olomouce od severu k západu, k jihu a skončíme na východě farností svatokopeckou, která je z pohledu této tradice tak trochu výjimečná.

Tradice **Matiček a Ježíškových matiček** byla **udržována ve farnostech bohuňovické a dolanské** podle většiny pramenů nepřetržitě až do druhé světové války. Podle vzpomínek pamětníků jsou doloženy spousty konkrétních matiček a mládenců, na některé se dokonce můžeme podívat na dobových fotografiích. **První zmínka o konkrétním konání Matiček v bohuňovické farnosti** je z úst současné pamětnice paní Jany Kadlčíkové, jejíž maminka Ludmila Jánová (Cvešprová), narozená v roce 1893, byla matičkou za Trusovice ve svých 19 letech, tedy v roce 1912.

Podle nepřímých záznamů je doloženo také **pořádání Matiček v Hlušovicích**, v letech 1914, 1918 a 1922, a protože chodily do kostela v Bohuňovicích, je pravděpodobné, že současně probíhaly Matičky i v celé farnosti. **V Hlušovicích** probíhaly Matičky stejně, jako ve zbytku farnosti a průvod chodil do kostela do Bohuňovic až do roku 1926, kdy byl v Hlušovicích vysvěcen nový kostel svatého Petra a Pavla. Do té doby nosily matičky na Bílou sobotu, stejně jako u nás v Bohuňovicích, černé kratší šaty, bílé hanácké smuteční šátky, bílé vyšíváné chovačky, obvykle mívaly i černé punčochy a boty. Mládenci nosili černý oblek a bílé rukavičky. Průvodem z kostela přinášeli kříž do Hlušovic. V neděli matičky nosily stejně jako v Bohuňovicích bílé dlouhé šaty, černé vyšíváné hanácké šátky a bílé vyšíváné chovačky, mládenci opět tmavé obleky a bílé rukavičky. Průvod vycházel z místa uložení kříže na božíhodovou mši a po ní se sem zase vracel. Hrávala hudba a následovalo malé občerstvení a pak průvod vyprovázel matičky domů, kde obvykle mívaly matičky společně s mládenci slavnostní oběd.

Po roce 1926 organizovali hlušovičtí Matičky sami a průvod od té doby chodil do jejich nového kostela. Děvčata přestala v neděli nosit černý hanácký šátek, ale zdobila se jen hezkým věnečkem z drobných bílých květů. O pokračování Matiček se v Hlušovicích po roce 1926 významně zasloužil zdejší páter Rudolf Svozil. Matičky v Hlušovicích pokračovaly podle pamětníků až do roku 1957. Poslední známá matička z Hlušovic je Libuše Krejčí rozená Švestková. Od roku 1958 byly stejně jako jinde Matičky striktně zakázány a k jejich obnovení již v Hlušovicích nikdy nedošlo.

Do kostela pak v Bohuňovicích chodívaly průvody vždy za jednotlivé původní vesnice, tedy za Bohuňovice, Trusovice, Moravskou Loděnici a také lašťanští. Maminka Miloslavy Dreiseidlerové (Žatkové), Julie Dreiseidlerová, rozená Obstová, se narodila r. 1898 a žila v Lašťanech,

Matičky Hlušovice, Bílá sobota, z období 1920–1938.

Matičky Hlušovice, Boží hod velikonoční 1920, Marie Římská a František Šuba narozený 1900 (vlevo).

Matičky Hlušovice 1955, detail věnečků, které se zde nosily na Boží hod velikonoční, Jarmila Jechová rozená Švestková, Marie Nephlová rozená Šubová.

kde se pravidelně účastnila procesí Matiček a pravděpodobně byla i sama v mládí jednou z tamějších Ježíškových matiček a to někdy v letech 1915–1918.

Předválečné vzpomínky potvrzují širší rozšíření této tradice a rovněž naznačují, že přerušení tradice mohlo nastat v minulosti vícekrát z různých příčin. Procesí bývalo vždycky bohaté a k pořádání Matiček a Ježíškových matiček se zde váže řada dobových vzpomínek, zajímavých příběhů a historek. Dosud je k dispozici i pěkné množství

Matičky, Trusovice, Boží hod velikonoční 1938, zleva: Vojtěch Opichal a Božena Vlčková (Pelíšková), Ludmila Cvešprová (Richterová) a Josef Šmída.

Matičky Moravská Loděnice 1944, zleva: Františka Indráková (Králová), Ludmila Ošťádalová rozená Půrová.

Matičky Bohuňovice 1945, Bílá sobota, Marie Petřeková (Tomšíková).

Matičky Bohuňovice 1945, v průvodu, zleva: Ladislav Lakva a Marie Petřeková (Tomšíková), Zdena Knappová (Němčáková) a Miroslav Hradil.

dobových fotografií, z nichž některé si můžeme prohlédnout přímo zde. Další povídání, podrobnosti, vzpomínky a fotografie jsou zpracovávány a připravovány pro případnou další publikaci.

Přestože je obecné povědomí, že tradice byla přerušena 2. světovou válkou, z úst více pamětníků lze zaslechnout pochybnosti, prý se jako děti na Matičky v bohuňovické farnosti za této války chodili dívat a navíc existují konkrétní doklady včetně vzpomínek několika dalších pamětníků o konání Matiček i za války. Zdá se, že tradice pokračovala nepřetržitě dál až do roku 1957 bez jakéhokoli přerušování, přítrž tomu dala podle dostupných informací až 50. léta.

Částečný zákaz konání Matiček u nás v Bohuňovicích tedy přišel v roce 1957 a od roku 1958 do roku 1968 se Matičky vůbec nekonaly. Matičky se kromě zmiňovaného poválečného období prosadily ještě na přelomu 60. a 70. let minulého století, tedy v letech 1969 až 1971. Po oba dva dny roku 1969 se sešla obrovská spousta lidí, pro všechny

Matičky Bohuňovice 1951, Josef Lakva a Anna Fialová (vlevo).

Matičky 1951, spojení průvodů z Laštan, Bohuňovic a Trusovic, v pozadí domy dnešní pošty a obecního úřadu.

Matičky Trusovice 1969, jakmile pan farář dostal voničku a paškál, převzal průvod, tehdy se do čela průvodu shromáždily skoro všechny místní děti a jeden z chlapců dostal od ministrantů malý křížek, aby vedl průvod.

to byl svátek o to větší, že byl po dlouhá léta zakázán, a tak kdo tehdy mohl, všichni vyrazili průvodem do kostela. Po návratu průvodu z kostela v neděli měli všichni bohaté občerstvení. Následně byl tehdejší pan farář Oral odvolán.

Matičky Trusovice 1969, mládenci a matičky před domem Opichalů, už se těší na společný oběd, zleva: sourozenci Vojtěch a Ludmila Opichalovi, Marie Petřeková (dnes Blahetová,) a Jaroslav Čouka.

Jeho následovník farář Josef Košťuřík se pak zasloužil o Matičky v letech 1970 a 1971. V obou případech šly Matičky za všechny čtyři obce, Bohuňovice, Trusovice, Moravskou Loděnici a Laštany a průvody vesnicemi byly obrovské, bylo cítit veliké nadšení všech příchozích. V roce 1971 byly opět zastoupeny všechny 4 vesnice, počasí přálo a účast byla daleko větší než předchozí rok.

Matičky Moravská Loděnice 1970, matička Jaroslava Pudová (Grohmanová) připíná panu faráři Košťuříkovi velkou snitku rozmarýnu.

Matičky Moravská Loděnice 1970, nedělní průvod.

Matičky 1971, průvod Bohuňovice, opět jdou před panem farářem vedoucím průvod do kostela ministranti a místní děti, jeden z chlapců jde v čele průvodu s malým křížem rovněž zdobeným zeleným věnečkem s bílými květy.

Matičky 1971, božihodová mše v kostele v Bohuňovicích.

Matičky 1971, zleva: Hana Šinclová, Alena Riečičárová (Hynková), Jarka Vláčilová (Němčicová), Heda Langrová (Šolcová), pan farář Josef Koštuřík, Zdena Pospíšilová (Pospíšilová), Bohumíra Petřeková (Coufalová), Miroslava Šindelová, Marie Porčová (Kráčmarová).

Znovuobnovení tradice po revoluci

Tradice byla znovuobnovena ihned po revoluci tedy v roce 1990. Vycházelo se hlavně ze vzpomínek dřívějších matiček a dalších pamětníků a z dobových fotografií, velkou zásluhu na obnovení tradice měli pan Jan Beck, který zahájil první kroky k obnovení tradice na podnět jednoho bývalého člena Rady MNV, který byl u zrušení této tradice. Pan Beck oslovil pamětnice a pak hlavně paní Marie Veselská, jedna z bývalých matiček, která spolu dcerou Drahomírou Boštíkovou, s celou rodinou a hlavně s paní Marií Prutyžsynovou, doslova vybojovaly celé základy znovuobnovené tradice v Moravské Loděnici. Paní Veselská úžasně namotivovala další lidi a silou společného úsilí spousty nadšenců byla tradice obnovena. Dodnes paní Marie Prutyžsynová stojí za organizací Matiček v Moravské Loděnici a poslední léta jí pomáhá Jana Kochová. V Trusovicích pak byla průkopnicí paní Drahomíra Štěpaníková, která společně s paní Miroslavou Sieglou

(rozenou Šnrychovou) dopátraly všechno potřebné. Hodně také pomáhala s organizací paní Anna Grúzová. Jak paní Štěpaníková, tak paní Grúzová se o organizaci Matiček starají doposud. Velkou zásluhu na výzdobě kapliček a křížů měl a dodnes má Jiří Venský. Velké zásluhy při organizování a udržování této tradice v Laštanech od roku 1990 mají především Drahomíra Brodacká s paní Porčovou, dnes se tomu věnují hlavně Libuše Vařáková a Alena Odstrčilová a péči o kroje převzala Jana Šolcová, která také matičky obléká. V neposlední řadě je třeba jmenovat dnes již zesnulého pana faráře Josefa Švédu. V jeho šlápějích jde pan farář Jiří Sedláček, který velmi citlivě a s úctou přistupuje k tomuto odkazu našich předků a je v současnosti přínosem pro tuto naši tradici. Těmto lidem a nejen jim patří veliká symbolická poklona a obrovské poděkování.

Matičky a Ježíškovy matičky jsou tradice, které se úzce pojí k velikonočním svátkům, začínají na Bílou sobotu a vrcholí o velikonoční neděli, Božím hodou velikonočním. Hlavními aktéry jsou mladá

Matičky 1990, první po revoluci, zleva: Vladimír Čtvrtlík starší, za Bohuňovice a Trusovice Pavla Arbeitová, Jan Siegel, Pavla Štěpaníková, Jaroslav Krist, za Moravskou Loděnici Pavla Veselská, Miroslav Demel, Věra Cenková, Petr Arbeit, a za Laštany Iveta Přileská, Petr Přileský, Radka Zemanová a Marek Zeman a pan farář Josef Švéda.

svobodná a bezúhonná dospívající děvčata jako matičky a chlapci jako mládenci. Dříve se dbalo na religiozitu a mravní počestnost, všichni považovali možnost být matičkou či mláďencem za velkou čest, často chodívali zástupci majetnějších rodin, protože veškeré náklady bývaly ve vlastní režii. Dnes jsou organizátoři rádi, že seženou dostatečný počet párů ochotných se slavnosti zúčastnit. Myslím, že to naši dnešní mládeži nedělá zrovna dobrou vizitku a věřím, že se situace dnes již mění k lepšímu.

Průběh konání slavnosti na Bílou sobotu

Na Bílou sobotu, která je pro křesťany dnem tichého rozjímání a smutku nad ukřižovaným Kristem, se Bohuňovické matičky vystrojí do slavnostních smutečních černých šatů, doplněných bílou zdobenou chovačkou a slavnostně uvázaným smutečním hanáckým šátkem, který je také bílý s pěkným potiskem. Bílé chovačky matiček představují symbolicky plachetku, plátno, do něhož byl ukřižovaný Ježíš Kristus zahalen. **Původ názvu chovačky** vychází z originální součásti hanáckého kroje nazývané nevěstinská plachta neboli úvodnice, úvodová chůvka, kterou nosily hanácké nevěsty, čerstvé maminky na úvod, neboli uvedení novorozence do světa a vlastní očištění po šestinedělí, a rovněž se používaly při křtu. Dříve bývaly bohatě zdobené výšivkami. Mládenci mají civilní černé obleky a bílou košili. Páry matiček a mláďenců spolu se svátečně oděnými věřícími přijdou do kostela, mládenci nejprve vyzvednou svoje matičky u nich doma a pak společně přijdou do chrámu bohuňovické farnosti zasvěceného svatému Janu Křtiteli, na podvečerní bohoslužbu. Mše na Bílou sobotu by správně měla začínat se zahájením velikonoční vigilie až po západu slunce, ale tradicí v naší vesnici bylo a je tuto liturgii zahajovat dříve, obvykle v 17 h. Mše končila vždy tak, aby i následný průvod vesnicí došel ještě za světla, a aby nazdobení kříže, korouhví a paškálu proběhlo ještě před západem slunce, aby po západu slunce již byly ve slavnostním hávu.

Průběh konání Matiček je vždy téměř stejný: **Za Moravskou Loděnici** chodí vždy dva páry mláďenců a matiček, další dva páry mláďenců a matiček dnes společně reprezentují obě části vesnice Bohuňovice a Trusovice, dříve chodily 2 páry mláďenců a matiček vždy za každou část vesnice a do bohuňovického kostela přicházejí také dva páry

mláďenců a matiček za Laštany. Všichni mláďenci a matičky v kostele zaujmají čestná místa v předních lavicích na pravé straně. Následně probíhá slavnostní bohoslužba. Na závěr mše se matičky v doprovodu mláďenců seřadí před oltářem do půlkruhu a vždy jedna za všechny požádá pana faráře o vydání křížů za symbolických třicet stříbrných, které vzápětí vyplatí druhá matička mincemi, jednu po druhé. Proba o kříže probíhá slovy: „*Velebný pane, prosíme Vás o vydání svatého kříže pána Ježíše Krista, který za nás bičován, trním korunován a ukřižován byl.*“ Třicet stříbrných symbolizuje odměnu Jidášovu za zradu, která vedla k zatčení (vydání) Ježíše Krista, a jejich vyplacení probíhá za naprostého ticha tak, aby každá mince pěkně zazvonila o kovový talíř (dnes misku) na nějž je mince hozena a všichni to mohli slyšet. Poté pan farář předá každé dvojici matiček jeden kříž. Kříž v sobotu nese vždy starší matička, zatímco ta mladší nese kříž na Boží hod velikonoční. Ta starší v neděli nosí vždy ozdobený paškál a připíná velkou snítku rozmarýnu panu faráři. Po dobu celé mše jsou také v centrální uličce mezi lavicemi v kostele ve speciálních držácích vztyčeny korouhve náležející jednotlivým zastoupeným částem obce.

Pan farář ukončí mši svatou, mláďenci dostanou pokyn, aby si vyzvedli korouhve, a pan farář spolu s ministranty vyvede matičky a mláďence z kostela. Nemusím ani říkat, že je kostel obvykle zcela zaplněný věřícími. Všichni vytvoří špalír a postupně se řadí za vycházející procesí. Venku obvykle tuto událost očekává další spousta lidí, kteří do kostela ani nejdou. Před kostelem se za zvuku zvonů řadí celkem tři průvody, v jejich čele jdou obě matičky s křížem – Pánbučkem, po stranách doprovázené dvěma mláďenci s korouhvemi, za nimi jde hudba a pak všichni věřící a vesničané. **Průvody se vydávají – loděňští** ke kapliče do Moravské Loděnice (kaple na loděňské návsi zasvěcená Panně Marii), **bohuňovičtí a trusovičtí** jdou ke kapliče do Trusovic (kaple svatého Jana Nepomuckého) a **lašťanští** se cestou u Močidla odpojí a pokračují až do Lašťan, dříve pěšky, dnes se mezi vesnicemi přepravují motorizovaně. **Příchod průvodů ke kapličkám** je doprovázen vyzváněním zvonů na kapličkách. Cestou do Moravské Loděnice je vždy zastavení u kapličky u sokolovny (kaple svatého Floriána), kde proběhne krátká modlitba, a muzikanti zahrají některé mariánské písně. Podobně lašťanští jdou dnes stejně jako v minulosti ke kapliče v Laštanech.

Matičky 2017, zastavení matiček u kaple sv. Floriána v Moravské Loděnici v sobotu večer, matičky jsou v černém, Eliška Stučková s Tomášem Malaskou a Kamila Ordeltová s Antonínem Starošítkem.

Tímto okamžikem **sobotní večer** zdaleka neskončí. Dnes se kříž i korouhve za Moravskou Loděnici zdobí obvykle v prostorách kina blízko kapličky, kde zůstávají přes noc nebo jsou ukládány do místní kapličky. Dříve probíhala společná modlitba a po modlitbě ještě nějakou dobu probíhala veselá zábava rodin mládenců a matiček a hudebníků. Po odchodu hudebníků ještě mládež společně váže bílé mašličky na snítky rozmarýnu, aby byly čerstvé voničky nachystané na další den.

Laštánské matičky mají **v sobotu** stejné černé šaty, jako ostatní matičky z bohuňovické farnosti, jejich mládenci jsou stejně jako bohuňovičtí v černých nebo tmavých civilních oblecích. Po bohoslužbě jdou dnes průvodem na konec vesnice, pak se převezou ke kapličce v Laštanech a za zvuku zvonů jdou k laštánské škole. Ve škole zdobí kříž i korouhve a paškál, vše se zde nechává do rána.

Matičky 2017, řazení průvodu u kaple Panny Marie na návsi v Moravské Loděnici v neděli ráno, matičky jsou v bílém, Eliška Stučková s Tomášem Malaskou a Kamila Ordeltová s Antonínem Starošítkem.

Matičky 2016, Laštany, detail dívčího hanáckého kroje s řásnými rukávcí.

Matičky Moravská Loděnice 2016, mládenci a matičky v neděli ráno jsou nachystaní ozdobit všechny přítomné snítkou rozmarýnu.

Průběh konání slavnosti na Boží hod velikonoční

Následující ráno na **Boží hod velikonoční**, v den oslavy Ježíšova zmrtnýchvstání, matičky oblékají mnohem slavnostnější dlouhé **bílé šaty a černé hezky vyšíváné hanácké speciálně uvázané šátky** a mají stejné bílé chovačky jako předešlý den. Na rozdíl od ostatních nosí **Laštánské matičky** vždy v neděli již od obnovení tradice v roce 1969 tradiční dívčí hanácký kroj. Na hlavách nesou květinový věneček jako dekadentní náhradu hanáckého šátku původem ze dvacátých let minulého století. V současnosti od r. 2018 je tento věneček nahrazen klasickým tradičním červeným hanáckým šátkem. Jejich mládenci jsou stejně jako bohuňovičtí i v neděli v černých nebo tmavých oblecích. Přes ruce matičky nosí bílé vlněné přehozy s třásněmi, chovačky. Od počátku 90. let se celé organizaci Ježíškových matiček v Laštanech věnovala hlavně paní Drahomíra Brodacká a paní Porčová a dnes pokračují Libuše Vařáková a Alena Odstrčilová.

Jak je zvykem u nás v Bohuňovicích, **ráno, dříve než se zorganizuje průvod**, se před místem uložení kříže shromažďují lidé z celého

Matičky 2019, Laštany, matičky a mládenci v čele průvodu z kostela, dívky mají na hlavách místo květinového věnečku klasický červený hanácký šátek.

Matičky Moravská Loděnice, neděle 2013, děti rády pomáhají při nabízení sladkostí všem přichozím.

okolí. Každému přichozímu matičky připnou rozmarýnku, vyhrává kapela a všem je nabízena čtvrtka slivovice a něco sladkého na zub, co obvykle připravily rodiny zúčastněných mládenců a matiček. V určenou dobu matičky a mládenci slavnostně vyjdou, mládenci nesou korouhve, jedna matička nese ozdobený kříž, druhá ozdobený paškál. Po chvíli se řadí celý průvod ze všech přítomných. Za doprovodu hudby pomalu prochází průvod vesnicí až do kostela. Cestou se přidávají další a další přihlížející.

Procesí přijde do blízkosti kostela, zastaví se a čeká na pana faráře, který vzápětí vyjde z kostela spolu s doprovodem skupinky ministrantů vstříc průvodu.

Jakmile přijde až k matičkám a mládencům, matičky předají panu faráři nazdobený paškál a připnou mu velikou ozdobenou snítku rozmarýnu. Pan farář s ministranty odvede matičky a mládence do kostela. Mládenci postaví korouhve vyzdobené malými zelenými věnečky s bílými květy do držáků v centrální uličce mezi lavicemi v kostele. Matičky předají slavnostně nazdobené kříže před oltářem panu faráři. Kříže jsou potom umístěny do stojanů po pravé straně od oltáře a nazdobený paškál je zasazen do svícňů nalevo od oltáře. Všechny tři insignie zůstávají na svých místech celé období velikonoční až do svátku Letnic neboli Božího hodu svatodušního, tedy 50 dní od velikonoční neděle. Mládenci a matičky zaujmou svá místa v předních lavicích v kostele, jako na Bílou sobotu a pan farář s ministranty jde opět ven z kostela naproti dalšímu průvodu, až do kostela přivede všechny matičky a mládence. Mezitím v okolí kostela kapely vyhrávají, někteří lidé jen tak pozorují, jiní jdou přímo do kostela, někteří čekají, až dojdou všechny průvody a teprve potom jdou také do kostela. Kostel bývá obvykle úplně plný lidí.

Matičky 2016, nedělní průvod z Moravské Loděnice do kostela.

Matičky 2014, božíhodová mše.

Matičky Bohuňovice 2017, společná fotka v kostele po ukončení nedělní bohoslužby, vpředu jsou laštanští, za nimi loděňští a vzadu reprezentanti Trusovic a Bohuňovic, jsou to: za Laštany Natálie Valášková s Tomášem Vinklerem a Lucie Kubáčková s Janem Pospíšilem, za Moravskou Loděnici Eliška Stučková s Tomášem Malaskou a Kamila Ordeltová s Antonínem Starošítkem a za Bohuňovice a Trusovice sestry Smolíkovy a mládenci Pavelka a Brodacký. Vzadu uprostřed pan farář Jiří Sedláček.

Matičky, Boží hod velikonoční 2013, průvod zpět do Moravské Loděnice za tehdejší chumelenice.

Matičky 2017, návrat nedělního průvodu ke kapliče na návsi v Moravské Loděnici.

Jakmile jsou všichni na svých místech, **pan farář zahájí božíchodovou mši**. Po mši obvykle následuje fotografování, pan farář s ministranty vyvede matičky opět z kostela, ven. Zde už čeká spousta lidí, kteří ani nebyli v kostele. Znovu se seřadí průvody, v jejichž čele jsou mládenci a matičky, tentokrát mládenci galantně nabídnou matičkám rámě, matičky mají chovačku přehozenou volně přes ruku.

Slavnostní průvod jde za doprovodu hudby zpět do své části vesnice, ke kapličky, kde jsou opět všichni přítomní pohoštění, jsou nabízeny koláčky, chlebíčky, slivovička a cukroví, hraje hudba. V Laštanech původně chodil průvod ještě od kapličky postupně doprovodit obě matičky a oba mládence k jejich domovům, kde všude probíhalo pohoštění. Potom se matičky a mládenci odeberou v Moravské Loděnici do kina, v Trusovicích do kulturního domu nebo hasičárny a v Laštanech do Parlamentu, kde mají společný slavnostní oběd. Ostatní pospíchají do svých domovů.

Farnost Dolany

(Dolany, Bělkovice, Dolánky neboli Géblov)

Zato **tradice Bělkovických matiček** se v některých skutečnostech liší. O Bělkovických matičkách toho bylo již napsáno hodně, ve svých pojednáních se této tradici věnovali hlavně Eva Večerková z Evangelického ústavu Moravského zemského muzea Brno, Ivan Hlavatý a Josef Urban z Vlastivědného muzea v Olomouci a mnozí další. I zde se často říká Ježíškovy matičky. **První písemná zmínka o konání Ježíškových matiček** v Bělkovicích pochází z roku 1848. Zajímavostí je, že do dolanského kostela chodí a co paměť rodáků sahá, vždycky chodil pouze jeden průvod a to matiček z Bělkovic.

Bělkovické matičky oblékají nádherné zdobné **slavnostní kroje**, běžně označované jako starohanácké. Nedělní kraj dnes někteří považují za jeden z typů kroje záhorského (původem z lipnického Záhoří), může se ovšem jednat o původně starohanácký kraj s některými prvky Záhoří, zvláště s charakteristickým květinovým věncem záhorských nevěst. Na Bílou sobotu mají dívky kroje výrazně skromnější než na Boží hod velikonoční. Tento kraj velmi připomíná biskupický dívčí hanácký kraj, jeden z typů blatáckého hanáckého kroje (jak je uvedeno v knize z roku 2000: Ludvíková Miroslava: Moravské a slezské kroje, kvaše z roku 1814). Je pro něj charakteristický čepeček uvázaný z bleděmodré a bílou krajkou lemované šátky (podlouhlého šátku), zezadu zdobené širokou červenou mašlí. Přes ruce nesou matičky bílý pléd, podobně jako mají ostatní matičky přehozeny chovačky, v nichž posléze drží liturgické předměty. Na rozdíl od ostatních matiček nesou ty bělkovické na Bílou sobotu i Boží hod velikonoční i růženec a modlitební knížku a dvě matičky doprovází celkem sedm mláďenců. Mládenci mají po oba dny civilní tmavý oblek stejně jako při slavnosti Matiček bohuňovické farnosti.

Matičky s mládenci se **v sobotu ráno** sejdou u bělkovické školy, kde se začnou za zvuku místní kapely shromažďovat věřící a ostatní účastníci této tradice včetně dolanského pana faráře Vojtěcha Koukala. Od školy se všichni přesunou ke slavnostně nazdobenému kamennému kříži v blízkosti školy. Zde proběhne krátká modlitba a všichni se následně motorizovaně přesunou do chrámu svatého Matouše v Dolanech. Matičky s mládenci během velikonoční liturgie zaujmají

Matičky Bělkovice 2008, matičky v sobotním kroji stojí před nazdobeným křížem u školy, detailní pohled na kroje.

Matičky Bělkovice 2008, matičky v sobotu v noci přebírají na závěr bohoslužby od pana faráře sošku Vzkříšení a korouhvičku.

čestné místo vpředu v kostele. Obřad dnes začíná okolo deváté hodiny večerní a probíhá dlouho do noci, často překračuje půlnoc. V minulosti obřad začínal obvykle okolo 17. hodiny odpoledne. Na závěr této mše pan farář předá sošku Vítězného Krista matičkám. Následně vychází z kostela matičky se soškou Vítězného Krista, pan farář a mládenci. Za matičkami a panem farářem nejprve vychází mládenec s křížem, za ním všech 6 mládenců s korouhvemi a za ně se připojují všichni ostatní. Mládenci – korouhevníci dříve reprezentovali jednotlivá řemesla zastoupená ve vesnici. Po ukončení obřadu se celý průvod v čele s matičkami a mládenci přepraví opět motorizovaně zpět do Bělkovic ke škole, kam na noc uloží všechny tyto liturgické předměty. Zde se přes noc soška Vítězného Krista ozdobí věnečkem z myrty a bílých květů a kytičkou bílých růží a na korouhvičku se našívají 3 myrtové větvičky. Matičky ukládají sošku a korouhvičku na bíle ozdobený stůl mezi rozžaté svíce.

Na Boží hod velikonoční na sebe matičky v Bělkovicích oblékají kroje v domě jedné z matiček. Pomáhají jim vždy odbornice, které se o kroje starají již po dlouhé roky a to Alena Čapková a její dcera Pavla Kubáčková.

Matičky, Bělkovice 2008, detail nedělního kroje.

Matičky, Bělkovice, Boží hod velikonoční 2008, matičky a mládenci spolu s farářem v bělkovické škole před oltářičkem, zleva: Tomáš Krepl, Lubomír Hynek, Aleš Spáčil, Jan Hynek, Jana Orletová, otec Vojtěch, Petra Zatloukalová, David Mánek, Erik Mayrwöger, Karel Zatloukal, Jiří Tureček.

Matičky, Bělkovice 2008, od školy se v neděli všichni přesunou k nazdobenému kamennému kříži.

Matičky Bělkovice 2008, průvod jde v neděli z Bělkovic do Dolan s křížem vpředu se střídají Erik Mayrwöger a Karel Zatloukal.

Matičky Bělkovice 2008, nedělní průvod do dolanského kostela, loňské matičky jdou za letošními a pomáhají jim nést sošku Vítězného Krista i korouhvičku.

V neděli ráno si matičky přijdou mládenci vyzvednout. Jdou s nimi ke škole, postupně se připojují přihlízející a ostatní se shromažďují u slavnostně vyzdobené školy. Před školou již hraje hudba a loňské matičky ozdobí většími snítkami rozmarýnu s bílou mašličkou mládence, letošní matičky a pana faráře a pak loňské matičky také připínají na klopy přichozím myrty zdobené bílou mašličkou. Všichni se chodí dívat a poklonit ozdobené sošce Vzkříšení s praporem vystavené ve škole. Jsou zde také vybrána malá děvčátka jako družičky, která dostanou ozdobené svíce a posléze jdou téměř v čele průvodu. Družičky bývají minimálně 2–3, ale někdy jich bývá i 10. Mládenci s křížem i korouhvemi vytvoří u vchodu do školy špalír, matičky si vyzvednou z oltáře ve škole sošku a korouhvičku, vyjdou spolu s panem farářem ze školy a zamíří ke kamennému kříži vedle školy, mládenci a všichni ostatní je následují.

Po krátké modlitbě se seřadí průvod, který za hlaholu zvonů a zvuků hudby odchází ke kapličky (kapli Panny Marie Lurdské), kde proběhne další krátká modlitba. Průvod má ustálené pořadí. První jde mládenec s ozdobeným křížem, za ním družičky se svícemi, potom hudba následovaná dvěma mládenci – korouhevnickými s tmavě červenými korouhvemi. Za nimi jdou matičky po stranách doprovázené mládenci s bílými korouhvemi, za nimi loňské matičky, které těm současným pomáhají s nesením liturgických předmětů a jsou jim celou dobu k dispozici. Za nimi jde pan farář a mládenci s fialovými korouhvemi následováni všemi ostatními účastníky této slavnosti. Od kapličky pak jde průvod s hudbou tentokrát pěšky až do dolanského kostela. U kříže v polích mezi vesnicemi mládenci za chůze pokynou korouhvemi na znamení poklonění se kříži a průvod pokračuje do Dolan, kde se postupně přidávají dolanští účastníci slavnosti a rozezvučí se zvony.

Po příchodu matiček a mláďenců do kostela odevzdají matičky ozdobenou sošku Vykupitele panu faráři, mládenci vrátí korouhve i kříž do stojanů. Malá děvčata, družičky, odevzdávají své svíce na oltář. Celkem na výzdobu kostela a pro družičky zdobí v sobotu v noci matičky spolu s organizátory 24 svící. Všichni pak zaujmou svá místa jako v sobotu a následuje božíhodová mše. Po jejím ukončení jde znovu průvod Matiček zpět do Bělkovic a pan farář je doprovází už jen na okraj Dolan. Dříve ještě před návratem průvodu do Bělkovic, průvod obcházel dolanský kostel. Dnes se průvod po krátkém zastavení se u kapličky a za zvuku zvonů vrací přímo do Bělkovic ke škole,

Matičky Bělkovice 1940 na Bílou sobotu, jednou matičkou byla Bohumila Kubáčková rozená Vymětalová (vpravo).

Matičky Bělkovice, Boží hod velikonoční 1969, zleva: Marie Lenertová a Jana Kubáčková (Prečová), s mládenci, kteří je přímo doprovázeli a nesli bílé korouhve, zleva: Rudolf Král a František Kubáček, uprostřed je páter Srovnalík.

kde se rozejde. Pro matičky, mládence, jejich nejbližší a hudebníky, je připraveno občerstvení dnes v místním Parlamentu, dříve to bývalo v domě jedné z matiček. **Nejstarší matičkou z Bělkovic**, kterou se podařilo zjistit, je Anna Hanáková (Malovaná), narozená 1885, která šla za matičku pravděpodobně v roce 1900. Tehdy chodívali ještě jen 4 mládenci a 2 družičky. Matičky zde probíhaly podobně jako v bohuňovické farnosti do konce 50. let a pak ještě na přelomu let 60. a 70.

U znovuoobnovení této tradice v roce 1990 byla paní Bohuslava Kubáčková, která se věnovala hlavně organizaci a přípravě a paní Eliška Heroldová, která se pečlivě starala o kroje a oblékání matiček. Obě se přípravě a organizaci matiček věnovaly mnoho let. Od roku 2008 patronát nad organizací drželi po léta manželé Eva a Jiří Zatloukalovi, a to až do roku 2018, za vydatné pomoci celé rodiny a paní Aleny Čapkové a Pavly Kubáčkové, které dodnes pečují o kroje a jejich oblékání. Poradkyní v oblasti krojů a jejich úprav je, jak pro Bělkovice, tak pro Laštany paní Bronislava Millá. Od roku 1990 probíhají Matičky a Ježíškovy matičky prakticky bez přerušení každoročně, po všechny ty roky se díky obětavým a ochotným lidem, organizátorům a rodinným

příslušníkům dařilo a daří stále nacházet nové nadšené mladé lidi, kteří ať už měli na začátku jakékoli pocity, byli později všichni velmi šťastni, že se mohli této slavnosti zúčastnit a nesou si krásné vzpomínky, nové zkušenosti a mnohdy i nová přátelství. Stále je dost těch, kteří jsou ochotni tradici udržovat a ještě více těch, kteří se rádi přijdou podívat a svojí přítomností celou akci významně podpoří, to demonstrují i fotografie z průběhu konání těchto slavností od roku 1990 do současnosti. Pořádání Matiček a Ježíškových matiček není jednoduchá záležitost, ale úspěch a bohatou účast všech zatím nikdy nezkažilo ani počasí. A to nás někdy opravdu pěkně pozlobilo.

Matičky Bělkovice 2013, nedělní přesun ze školy k nazdobenému kříži může za nepříznivé počasí vypadat i takto, přesto se nikdo nenechal odradit, zleva: Lukáš Suchyňa, Jakub Kráčmar, Lenka Zatloukalová, otec Vojtěch, Veronika Černá, Erik Mayrwöger, Martin Kráčmar a Lukáš Černý.

Vynášení Pánbička

Jak již bylo řečeno, tradice Ježíškových matiček a Matiček je v podstatě totožná jako Vynášení nebo strojení Pánbička, kříže (hanácky Věnášení Pánbučka, křeža) či Družičky, a v různých podobách se vyskytovala na mnoha místech po celé horní a střední Hané i blízkém okolí. Podrobný průběh těchto slavností, jak v dávné minulosti na přelomu 19. a 20. století, tak průběh slavností v době těsně před 2. světovou válkou a po ní ze vzpomínek pamětníků včetně dochovaných dobových fotografií, historek a jedinečných zážitků, či popis místních dobových událostí doplněný kapkou historie, dosud čeká na zpracování do případné další publikace. Tyto slavnosti se v jednotlivých farnostech lišily hlavně v tom, kdo nosil a jaké symboly vzkříšení, jak chodil uspořádaný průvod, co kde oblékali a ve spoustě drobných detailů. Průběh ovlivňovaly i lokální události toho kterého roku, povaha či majetnost lidí ve farnosti a aktuální politická situace. Princip slavností však zůstával všude tentýž.

Na Bílou sobotu se udržoval smutek za ukřižovaného Ježíše Krista a průvodem z kostela se nesly symboly smutku do vesnice, naopak **na Boží hod velikonoční** se vyjadřovala radost a oslavovalo se vzkříšení Ježíše Krista. Slavnost bývala všude velmi prestižní událostí a hlavní aktéři bývali hrdí na to, že mohou vesnici reprezentovat. Pečlivě si hlídali, aby se na ně ten daný rok dostalo a nikdo je nepředběhl. Obvykle si vše organizovala a platila mládež sama za příspěví rodiny a zástupců některých bohatých statků či hospodářství. Panímámy z těchto obvykle bezdětných statků se staraly o družičky, umístění a výzdobu liturgických předmětů a často i finančně farnost velmi štedře podporovaly. Někdy také v tyto dny obdarovávaly místní děti. Těmto ženám se mnohde říkávalo „**Pánbičkovy matičky**“. Jako slavnostní oděv převažovaly pro družičky dlouhé bílé šaty a sváteční obleky pro družby, někde se nosily i kroje, ale oděv významně ovlivňovala i dobová móda. Obvykle se nosily bílé rukavičky nebo mívaly dívky slavnostní plachetku, aby se Pánbiček a jiné liturgické předměty nechytily jen holou rukou.

O těchto slavnostech existuje jen několik málo historických záznamů jak v dobové literatuře, tak v kronikách. Bývala to běžná součást života na Hané, a tak se o slavnostech dozvídáme povětšinou jen z úst současných pamětníků. Nyní se zaměříme na průběh těchto velikonočních slavností v jednotlivých farnostech.

Farnost Hnojice

(Hnojice, Žerotín, Liboš)

Současní pamětníci zasahují svými vzpomínkami do doby válečné a hlavně poválečné, ale odkazují se přes vzpomínky předků až do 18. století. Vynášení Pánbička probíhalo nepřetržitě i za války a poslední proběhlo v roce 1955, vždy chodily všechny tři dědiny **Hnojice, Žerotín, Liboš**. Na Bílou sobotu se chodilo na tzv. Vzkříšení, v Hnojic-kém kostele Na Nebevzetí Panny Marie většinou v 17 h. Věřící přicházeli vždy svátečně ustrojeni, pro každého byl tento svátek příležitostí ukázat se v něčem novém. Hlavními aktéry „Věnášení“ neboli „Věnášeni Pánbučka“, tedy Vynášení Pánbička, byli družba a dvě drůžky (družičky). Družba, svobodný mládenec na ženění, většinou ještě před válkou byl zodpovědný za nesení kříže – Pánbučka. Obě družičky družbu doprovázely a měly na starost hlavně zdobení kříže.

Na Bílou sobotu všichni chodili v civilu. Po Vzkříšení převzala družička od pana faráře Pánbučka, předala jej družbovi. Pánbuček se držel vždy přes bílý vyšívaný šátek v náručí. V čele průvodu šli nejprve ministranti a pan páter, za nimi družba s Pánbučkem doprovázený drůžkama a dalšími dvěma chlapci, kteří nesli korouhve. Za nimi pak šla kapela a všichni ostatní. Cestou všichni zpívali. Chlapci Pánbičky uložili buď do vybraných stavení, nebo do kaple, stejně jako korouhve, a průvody se rozpustily. Družičky pak Pánbučka strojily krásným velkým zeleným věncem s bílými květy.

O velikonoční neděli se na místě strojení Pánbučka znovu sešli družba s družičkami a všichni věřící, seřadil se průvod a ze všech vesnic opět průvody zamířily do hnojického kostela na „Hrôbó“, tedy na mši svatou v 10 h. Za 2. světové války a krátce v poválečné době chodily družičky a družbové i na Boží hod velikonoční ve svátečních civilních šatech, stejně jako na Bílou sobotu, ale později se mládež několikrát vrátila ke krojům. Na kostelní věži hlídkovali mladí chlapci, kteří dávali domluvená znamení na trubku, kdy se má co dít. Hudba obvykle do kostela nešla a až do ukončení božíchodové mše čekala u Petrášů v hospodě. Družbové předali před oltářem Pánbučky panu páterovi a ten je pověsil vedle oltáře. Následovala slavnostní mše a po mši se věřící již víceméně individuálně rozešli do svých domovů.

Hnojice, Vynášení Pánbučka, Boží hod velikonoční 1952, Helena Seifertová (Coufalová) v piešťanském kroji (po mamince), František Šišma v hanáckém kroji a Marie Horáková (Coufalová) v kyjovském kroji z Vlkoše (půjčeném od sestřence).

Hnojice, Vynášení Pánbučka, Boží hod velikonoční 1954, zleva: páter Josef Macek, Eva Kupková (Doskočilová), Čestmír Kráčmar, Marie Holoušová (Pápicová) obě družičky i družba jdou v hanáckém kroji.

Farnost Pňovice

(Pňovice, Strukov)

Současná farnost pňovická zahrnuje obce Pňovice a Strukov. V minulosti patřily Pňovice pod farnost hnojickou a teprve v roce 1771 byl v Pňovicích postaven a vysvěcen nový kostel sv. Václava a 1773 zde byla ustanovena kuracie spadající pod farnost hnojickou, ale se samostatnou duchovní správou. Veškeré církevní obřady a slavnosti zde obstarávali zdejší duchovní. Strukov byla původně malá osada založena až v roce 1789 a byla v roce 1940 přifařena k farnosti pňovické.

Vynášení kříže, zde obvykle nazývané **Vynášení Pánbučka (Věnášení Pánbučka)** v této farnosti probíhalo pravděpodobně po staletí. Dle ústně předávaných pověstí se konalo již před osamostatněním zdejší farnosti v 18. století, pokračovalo nepřetržitě i za 2. světové války a rovněž i v poválečném období. Tehdy zvláště zásluhou pana pátera Neumanna, tradice opět pokračovala a udržela se ve farnosti po řadu dalších let. Do roku 1947 od dob pradávných byl: „*Na Bílou sobotu při slavnosti Vzkříšení nesen při průvodě velký dřevěný kříž mládencem z Pňovic kolem kostela. Po Vzkříšení šlo se průvodem k vybranému statku, kde se uložil kříž, který byl pak ozdoben věncem a příštího dne v neděli, kdy se farníci sešli ráno u sochy sv. Jana, byl kříž mládencem nesen do kostela. Tam jej u oltáře převzal farář a nechal zavěsit na boční straně oltáře.*“

Pan farář Richard Neumann byl rodákem z Duban. Zdejší tradici si právě proto od roku 1948 přizpůsobil jako „*Vynášení velikonočního kříže družičkami*“ podle zvyklostí, které znal od malička, jak píše, „*z rodné farnosti Náměště na Hané*“, říkával: „*Jako na Staré*“. Kdy kříž nosily 2 družičky za každou obec a doprovázeli je 2 mládenci s korouhvemi. Děvčata – družičky, nosily v sobotu civilní kostýmky a družbové tmavé obleky. **Na Bílou sobotu** po slavnosti Vzkříšení a po průvodě kolem kostela se všichni vrátili do kostela a po následném svatém požehnání v kostele předal farář družičkám dřevěné kříže. Poté vyvedl spolu s ministranty průvod z kostela. V průvodu za obyčejným křížem chodily děti – chlapci a děvčata, pak mládež dospělá – děvčata a chlapci, hudba a za ní družičky s křížem – Pánbíčkem, jim po boku dva mládenci s korouhvemi, pak kněz s ministranty a kostelníky a nakonec ostatní muži a ženy. Šlo se průvodem

Žerotín, Vynášení Pánbučka, Boží hod velikonoční, 1954, zleva: Anna Hejnarová, Jan Škoda, Bohumila Vajdová (Uhrová).

Žerotín, Vynášení Pánbučka, Boží hod velikonoční, 1950, zleva: páter Josef Macek, asi Jarmila Krejčí (Fňukalová), Karel Bajer, Věra Jourová (Šaržová).

Farnost Pňovická: Vynášení velikonočního kříže družičkami, Boží hod velikonoční 1950, zleva: Jan Krejčí (Strukov), Marie Chabičovská (Němcová) – (Pňovice), Jan Klos (Pňovice), Anežka Hublarová (Kovářová) – (Strukov), Ludvík Čunderle (Pňovice), Růžena Jašková (Šindelářová) – (Strukov), Jakub Hrubý (Strukov) a Dobromila Reimerová (Svobodová) – (Pňovice).

Farnost Pňovická: Vynášení kříže, po válce, průvod ze Strukova do Pňovic, domek na levé straně je chalupa č. 158, původně Čunderlovo. Zcela vpředu průvodci chodily děti a nesly obvykle malý křížek.

k vybranému stavení, kde téhož večera družičky ozdobily kříž (Pánbučka) velkým věncem ze zelených listů a bílých květů a korouhve a malý křížek do čela průvodu podobnými malými věnečky.

Příští den, **velikonoční neděle** ráno, šel kněz naproti procesí nejprve ze Strukova a poté z Pňovic, doprovázel je do kostela a šel vždy za družičkami, které ten den oblékaly dlouhé bílé šaty a mívaly bílé věnečky ve vlasech. U daného statku se podávaly čerstvé vdolečky a scházeli se zde věřící a vesničané za zvuku zdejší hudby. V kostele předala děvčata ozdobený kříž panu faráři a jakmile byli všichni v kostele, družičky a mládenci poklekli na připravená klekátka, a začala slavnostní mše svatá. Po božíhodové mši se rozešly z kostela 2 společné průvody za doprovodu hudby, odvedly domů nejprve družičku a mládence z Pňovic, pak ještě doprovodila hudba strukovské až za dědinu. Strukovští doprovodili svoji družičku a mládence do jejich stavení a pak se i ostatní rozešli do svých domovů. Přes veškeré poválečné snahy a skutečné pozvednutí zájmu o zdejší velikonoční tradici, byla stejně jako mnohde jinde, tato slavnost striktně zakázána v 50. letech minulého století, zde konkrétně v roce 1957 a již nikdy nedošlo k jejímu obnovení. Za poslední 2 roky konání slavnosti (1955 a 1956) vynášeli Pánbučka jen po jednom mladém páru za každou vesnici.

Farnost Moravská Huzová

(Moravská Huzová, Stádlo)

V této farnosti probíhalo **Věnášení Pánbučka** nebo se také říkávalo **Věnášení kříže**. Pánbučka nosíval vždy chlapec nazývaný družba a byl doprovázený dvěma družičkami. Pod farnost spadala i malá vesnička Stádlo, vesnice dříve s vysokým zastoupením původně německého obyvatelstva. Tradice Vynášení začínala **na Bílou sobotu odpoledne**, kdy se mládež a věřící sešli na „Vzkříšení“ v huzovském kostele. V sobotu šla děvčata i chlapci ve svátečních hezkých a většinou nových civilních šatech, dříve dokonce v černých. Po pobožnosti nesli Pánbučka z kostela průvodem za doprovodu hudby do vesnice do vybraného statku či stavení. Kříž družičky v sobotu večer nazdobily zeleným věncem s bílými květy. Tradici Věnášení Pánbučka si pamětníci spojují jak s děkanem Vilémem Pospíšilem, který působil v Moravské Huzové od roku 1924 až do smrti v roce 1953, tak rovněž s jeho následovníkem, pozdějším kardinálem a pražským arcibiskupem Františkem Tomáškem, který zde působil od roku 1954 do roku 1965. Byl zde velmi oblíbený a dodnes o něm pamětníci mluví s velikou úctou a láskou. Slavnost Věnášení Pánbučka zde skončila v roce 1956.

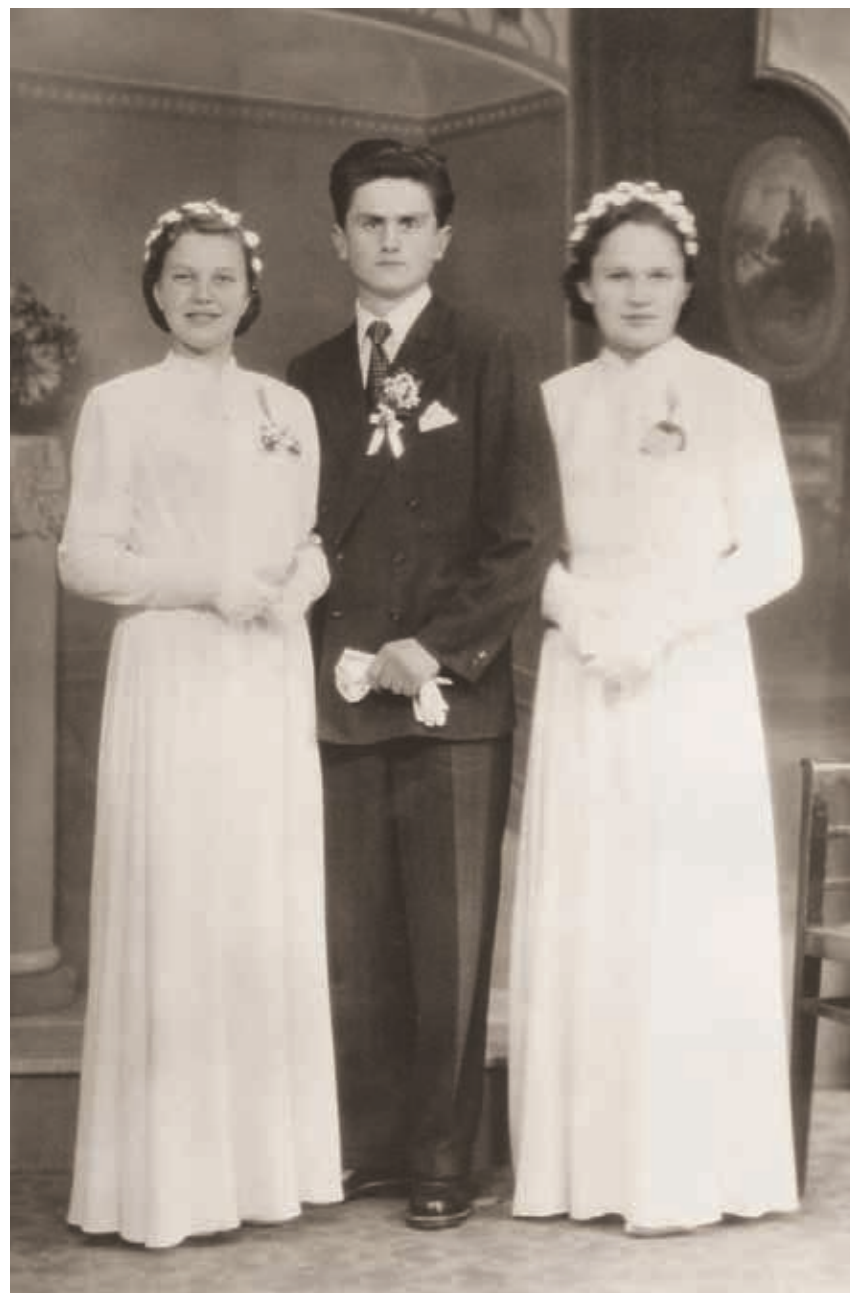
Na Boží hod velikonoční mívaly na sobě družičky dlouhé bílé šaty a bílé věnečky, říkalo se, že jdou za nevěsty. Družbové mívali tmavé sváteční obleky, v dřívějších dobách však nosili obleky světle šedé. Všichni vesničané se ráno scházeli okolo míst uložení křížů. Družba s hudbou nejprve obě družičky vyzvedl u nich doma, dovedl je ke statku, kde se ukládal na noc kříž a teprve poté se uspořádaly slavnostní průvody a pak se všichni vydali do kostela v Moravské Huzové. Kněz s ministranty šel průvodům v ústrety a dovedl je až do kostela. Zde převzal od družbů Pánbučku a pověsil je vedle hlavního oltáře. Po mši družba s hudbou a průvodem dovedl obě družičky nejprve k nim domů, potom se vesničané rozešli. Mladí pak měli u jedné z družiček společný oběd. Ve Stádle dokonce v roce 1946 družba svým družičkám kupoval i něco od zlata, aby měly na tento významný den milou vzpomínku.

Věnášení Pánbučka, Stádlo 1956: zleva Božena Tušková (Smetanová), Vladimír Tuška, Anežka Janíčková (Uvizlová).

Věnášení Pánbučka, Moravská Huzová, Bílá sobota 1956, zleva: Zdena Crhová (Tomečková), Anna Večeřová (Freyová).

Věnášení Pánbučka, Moravská Huzová, Boží hod velikonoční 1956, zleva: Anna Večeřová (Freyová), František Opichal a Zdena Crhová (Tomečková).

Farnost Štěpánov

(Štěpánov: Březce, Horní konec, Dolní konec, Benátky, Kradlov – dnes ul. Novoveská a obce Krnov a Liboš)

I ve zdejší farnosti se **Vynášel Pánbuček**, ale Benátky, Kradlov (dnes ul. Novoveská) a později ani Liboš se jako samostatná procesí nezúčastňovaly. Liboš byla původně přiřazena k Hnojicím, později ke Štěpánovu, ale Pánbíčka zde stále vynášeli do hnojického kostela. Ve Štěpánově tradice pokračovala do 2. světové války, někteří pamětníci tvrdí, že za války Vynášení Pánbučka určitou dobu neprobíhalo a bylo obnoveno hned po válce v roce 1946. Ovšem paní Alena Kostřicová si pamatuje, že jako děti z Kradlova se byli jednou za války a to v roce 1943, podívat na procesí s Pánbíčkem, tehdy však slavnost byla zjednodušená a bez družiček. Vynášení Pánbíčka zde probíhalo podle vzpomínek pamětníků do roku 1952. Poslední dva roky, než se tato tradice zakázala úplně se prý slavnosti Březce ani Krnov aktivně neúčastnili. Do kostela přišli s křížem jen z Horního a Dolního konce (Štěpánova), průvod přes vesnici se nekonal, jen se s ozdobeným křížem obešel kostel.

Obvykle však **na Bílou sobotu** probíhalo v kostele ve Štěpánově „Vzkříšení“, většinou začínalo v 17 h. Poté družbové a družičky, vždy 1 družba a 2 družičky nesly v čele průvodu Pánbučky do svých vesnic. Stejně jako je popisováno v bohuňovické farnosti před rokem 1852, tak i zde za dřívějších dob, někdy před rokem 1901 vyptala Pánbučka od pana faráře vždy jedna z družiček, ta jej pak v náručí nesla k východu z kostela. Zde již čekal družba, který kříž od družičky převzal a v náručí jej nesl průvodem za doprovodu obou družiček do té které vesnice. Kříž se nesměl držet holou rukou, tak i zde používali při nesení Pánbučka bílý vyšíváný šátek. Později, zvláště v Krnově, chodili jen 1 družba a 1 družička, protože zde se již vhodné mládeže nedostávalo a titíž chodili opakovaně několik let po sobě. Doprovázeli je vždy ještě dva mladí muži s korouhvemi. Družičky nosily těsně po válce po oba dva dny pěkné nové civilní šaty, většinou si koupily stejné včetně doplňků a nezbytné pokrývky hlavy. Družbové nosili tmavé, většinou černé obleky. Něco nového si kupovali i všichni ostatní zúčastnění, prostě

i zde na Bílou sobotu bývala velká módní přehlídka jarního oblečení. Průvody štěpánovská hudba nejprve doprovodila na Dolní konec, poté pokračoval průvod bez hudby až do Březců. Pánbuček se zdoobil a ukládal v každé vsi a části vesnice do vybraných statků nebo do kaplí. Hudba se vrátila a u kostela se přidala k Hornímu konci a Krnovu. V rodném stavení jedné z družiček probíhalo večer pohoštění pro družičky, družbu a jejich rodiny, družba vždy zaplatil hudbě bečku piva. Pan páter s ministranty všechny průvody doprovázel, střídal každý rok jiný směr, jednou šel na Dolní konec a další rok na Horní konec.

Na Boží hod velikonoční ráno se věřící a vesničané sešli u gruntů a stavení či kapliček, kde byli uloženi ozdobení Pánbíčci, a kde již čekala hospodyně, často s občerstvením a družbové s družičkami. Družičky později mívaly na sobě v neděli bílé dlouhé šaty a bílé věnečky, říkalo se, že jdou za nevěsty. Družičky v Krnově hostily všechny přichozí koláčky a sladkostmi. Pan farář s ministranty na průvody čekával a průvody přivedl do kostela. V kostele odevzdali družbové a družičky nazdobené kříže panu faráři a ty pak byly umístěny po stranách oltáře. Následovala slavnostní božihodová mše, po jejím skončení se věřící rozešli do svých domovů.

Věnášení Pánbučka, Štěpánov, Boží hod velikonoční 1952, zleva: kostelník František Koniček, farář konsistorní rada Josef Slavík, družbové dvojčata Jiří a Rostislav Dokoupilovi s korouhvemi, družičky Dobroslava Martinovská a Libuše Kadlčíková a družba s Pánbučkem Jaroslav Kráčmar.

Farnost Náklo

(Náklo, Jáchymov, Příkazy, Hynkov, Mezice, Unčovice, Březová, Lhota nad Moravou a Střeň)

Zdejší **Vzkříšení** bývala, stejně jako jinde, velká okázalá slavnost, do nákelského kostela se scházeli věřící ze širokého okolí. Říkávalo se také **Nošení Pánbučka**. Po Vzkříšení, které zde bývalo také v 17 h, si družba a dvě družičky vyzvedli od pana faráře Pánbučka a další dva družbové, si vyzvedli korouhve. Minimálně těsně po válce, v sobotu i v neděli měla děvčata jen pěkné nové civilní šaty a co nejpěknější voničku, družbové oblékali tmavé obleky. V neděli podle starších pamětníků družičky i zde nosily dlouhé bílé šaty a bílé ozdoby do vlasů, věnečky a dlouhé bílé závoje, svíce, růženec a modlitební knížku. **Pánbučka nosil obvykle mladík, který se měl zanedlouho ženit.** Kdo to má daný rok být, se do posledka přísně tajilo. Tento chlapec musel vždy před velikonoce jít ke svaté zpovědi. Navíc bylo pravidlo, že šlo o mladíka ještě před válkou. Pokud náhodou neměl před svatbou, tradovalo se, že se stejně do roka ožení. Tohoto družbu v průvodech přímo doprovázeli jen korouhevníci, družičky šly obvykle až za nimi. Pro každou vesnici byla velká čest, když za ně mohl vybraný mladík nést Pánbučka, zvláště ve Lhotě a Střeni si toho velmi vážili a hlídali si, aby nevynechali, neboť zde se v nesení Pánbučka každý rok pravidelně střídali. Lhota a Střeň měly (a dodnes mají) pro obě obce Pánbučka společného. Průvod vždycky vedl malý chlapec, školáček s malým křížem, za ním pak šly další děti a teprve za nimi nesl družba Pánbučka v doprovodu dvou koróbníků (korouhevníků) a teprve za nimi šly družičky a další omladina, následovala hudba, za ní šel postarší člověk, předříkávač – zpěvák a teprve za nimi šli věřící a všichni vesničané. Dříve také chodili korouhevníci až za hlavním družbou s křížem a družičky je po boku doprovázely. V nákelské farnosti bývaly družičky méně důležité, hlavní pozornost všech se upínala k družbovi, který nesl Pánbučka.

Na Bílou sobotu po pobožnosti se uspořádaly průvody na jednotlivé strany. Podle pamětníků Věnášení Pánbučka zde probíhalo i za války, bylo osm Pánbučků, které se nesly ve společném průvodu do Unčovic a Březové, do Nákla a Jáchymova, do Mezic, do Příkaz a Hynkova a do Střene, kam chodil průvod přes Lhotu. Hynkov se před

válkou připojoval bez Pánbučka k příkazkým a teprve ve 40. letech si pořídili vlastní nový kříž a začali vynášet Pánbučka samostatně. Průvody doprovázela nákelská hudba.

Na Boží hod velikonoční se všichni sešli na místě uložení kříže, uspořádaly se průvody a vyrazily do nákelského kostela. Hudba a pan farář Cyril Petržela s ministranty a kostelníkem šli postupně všem naproti až na okraj Nákla a doprovodili je do kostela. Kříže pak družbové v kostele pověsili na stěny po stranách hlavního oltáře na ustálená místa a pan farář zahájil božihodovou mši. Po slavnostní mši ještě věřící pod vedením pana pátera třikrát obešli kostel a po krátkém požehnání se průvody rozešly domů. **V roce 1956 průvody naposledy procházely po vesnicích**, poté ještě rok nebo dva se alespoň v neděli třikrát obešel s nazdobenými Pánbučky kostel. První rádoby definitivní zákaz zde přišel asi v roce 1958 a po krátkém znovuoživení průvodů na přelomu 60. a 70. let byla tradice opět zakázána.

V omezené podobě však potom zůstala tato tradice živá doposud a to prakticky bez přerušení. V mezidobí od roku asi 1958 do roku 1966

Nošení Pánbučka, Náklo, Boží hod velikonoční 1938: horní řada zcela vpravo: Ludmila Navrátilová (Rotterová), družička za Střeň, horní řada druhá zleva: její maminka Marie Zitová (Navrátilová), starší ženy v civilních šatech jsou tohoto Pánbučkovy matičky, které se staraly o družičky.

a potom po roce 1971 se Pánbučci sice nenesli v průvodu, ale vždy se na velikonoce krásně nazdobili, tak jak bývalo vždycky zvykem a zavěsili se v předvečer božihodové mše do kostela na jejich tradiční místa. S příchodem nového faráře pátera Jiřího Ševčíka se tradice v roce 2002 nebo 2003 vrátila do podoby s krátkým průvodem. Ve stejné podobě probíhá tradice dodnes. Nazdobený Pánbuček se dnes doveze ke kostelu autem buď těsně před božihodovou mší, nebo na Bílou sobotu a s tímto křížem jde potom průvod před božihodovou mší jen ten kousek od kamenné brány do kostela (necelých 30 kroků) a dále až k oltáři. Nazdobené Pánbučky dnes nosí chlapi v civilu a ještě před tím, než je zahájena božihodová mše Pánbučky pověsí na příslušná místa na stěny vedle hlavního oltáře. Dodnes se schází do kostela všech 8 křížů ze všech obcí a kříže mají stále svoje přesně určená místa. Po velikonočních vždy zůstávaly a dodnes zůstávají kříže vystavené v kostele na svých místech až do svátku Ducha svatého.

Farnost Cholina

(Cholina, Myslechovice, Dubčany, Haňovice, Odrlice, Bílsko, Loučka)

Vynášení Pánbička probíhalo pravidelně i ve zdejší farnosti. Hlavní důraz býval kladen na dvojice děvčat reprezentujících danou vesnici. Vždy 2 družičky v civilních šatech nesly po Vzkříšení **na Bílou sobotu** Pánbučka v čele průvodu do své vesnice obvykle do kaple a **v neděli** v dlouhých bílých šatech s bílými ozdobami ve vlasech, nosily nazdobeného Pánbučka v čele průvodu zase zpět do kostela Nanebevzetí Panny Marie v Cholině na božihodovou mši svatou. Pánbučka družičky zdobily, jako jinde zeleným věncem s bílými květy a někdy ještě zezadu podkládaly lesklou hedvábnou látku. Průvody zde také doprovázeli mladíci s korouhvemi a muzikanti. Poslední vynášení zde proběhlo v roce 1955, tehdy se ještě do farního kostela v Cholině šlo všech 6 samostatných průvodů, ze všech obcí farnosti, chybělo jen Bílsko. V Bílsku prý tato tradice probíhala jen do roku 1904, kdy byla zdejší kaple z roku 1782 zbourána a postaven nový filiální kostel Nejsvětějšího srdce Ježíšova, a kdy sem přišel nový duchovní. Později prý již nikdy tato tradice v Bílsku obnovena nebyla.

Farnost Cholina, Boží hod velikonoční 1955: zleva: Myslechovice: Ludmila Kouřilová (Němco-
vá), Věra Kleinová, Dubčany: Nataša Dostálová, Marta Bednářová (Skoumalová), Haňovice:
..., ..., Cholina: Marie Bezová (Kubičková), Marie Škobrtalová (Mazánková), Loučka: Hubáč-
ková, Ludmila Grízlová, Odrlice: Zdena Navrátilová (Svačinková), Anna Vaňáková (Bránská).

Farnost Senice na Hané

(Senice na Hané, Senička, do r. 1941 i Loučany)

Po slavnostním Vzkříšení na Bílou sobotu zde **Vynášela Pánbíčka** děvčata, chodily 2 nebo obvykle 3 starší dívky, z nichž jedna nesla Pánbučka. Tyto družičky doprovázeli 2, obvykle 3 nebo až 4 chlapci – družbové, kteří nesli korouhve. Současně chodila i 3 malá děvčátka školního věku, a tyto malé družičky nosily dřevěného beránka ležícího na knize, jako symbol utrpení Ježíše Krista i Krista vítězného. Jen výjimečně se děvčat nedostávalo, potom šla místo tří jen 2 děvčata nebo i šla některá družička z předchozího roku. Pro děvčata to byla veliká odpovědnost a současně veliká čest.

Na Bílou sobotu začínalo Vzkříšení obvykle v 17 h, a družičky i družbové oblékali nové tmavé civilní šaty. Družičky se snažily mít šaty i doplňky úplně stejné. Po pobožnosti se Pánbuček i beránek s malým křížkem nesli průvodem s hudbou do Senice na Hané i Seničky do kaplí. Družbové nosili korouhve a dříve jeden z nich nosil ještě kříž. U kaple všichni zpívali. Kříže i beránky družičky zdobily v těchto kapličkách. Kříž dostal zdobný zelený věnec s bílými květy. Beránek byl umístěn na bílý krajkou zdobený polštářek, také měl čerstvý bohatý květinový věneček a býval ozdobený pentlema.

Na Boží hod velikonoční se od kapliček průvody vesničanů a věřících v čele s mládeží odebraly do kostela v Senici na Hané. Všechny družičky měly na sobě bílé šaty a ve vlasech bílé věnečky. V průvodu šly zcela vpředu malé družičky, prostřední nesla na podušce beránka a obě krajní družičky držely po cestě konce k němu připevněných dlouhých zdobných pentlí. Za nimi šly starší družičky, ta prostřední nesla Pánbučka, ale při cestě se nakonec v jeho nesení všechny střídaly. Družbové v černých oblecích dostávali po společné snídani od svých družiček vyšívaný kapesníček, jímž si zdobili kapsičku saka. V průvodu nesli opět korouhve. Seničtí čekali na procesí ze Seničky u kaple sv. Josefa, zde se oba průvody spojily a šly společně do senického kostela svatě Máří Magdalény. Zde byli beránci umístěni na oltář a Pánbučci na zed' vedle oltáře, pak následovala božíchodová mše. Obvykle býval kostel zcela zaplněný, jaká to bývala sláva. Po mši se všichni vraceli domů opět za doprovodu hudby. Tradice zde probíhala pravděpodobně i po celou válku, po roce 1942 byl zákaz

Senice na Hané, Vynášení Pánbučka, Bílá sobota, 1950, řazení průvodu, zleva: Josef Dvořák, zadní řada družiček: Josefa Leichmanová, Františka Mikulková (Vrzalová), přední řada družiček: Ludmila Coufalová, Anna Matoušková (Zimmermannová).

mnoha procesí, ale zde se Vynášení Pánbučka udrželo po ta nejhorší léta formou průvodu kolem kostela. Do roku 1941 do zdejšího kostela chodilo i procesí z Loučan. V roce 1944 je pak ve farní kronice zapsáno: „Průvod na Vzkříšení na Bílou sobotu konal se toliko kolem farního kostela. Na Boží hod velikonoční byla účast na průvodě do kostela

Senice na Hané, Vynášení Pánbučka, Bílá sobota, 50. l. min. stol., typický oděv malých družiček.

neobyčejně veliká. Družičky ze Senice nesoucí ‚Pánbíčka‘ a družičky nesoucí ‚Beránka‘ a rovněž mladíci nesoucí kříž a korouhve byli vystrojeni v kroji hanáckém, což se všem velice líbilo.“ Po válce se však kroje již nikdy nenosily. Poslední Vynášení Pánbučka zde proběhlo v roce 1956.

Senice na Hané, Vynášení Pánbučka, Boží hod velikonoční, 50. l. min. stol., průvod do kostela.

Senice na Hané, Vynášení Pánbučka, Boží hod velikonoční, 1950, zleva horní řada: Miloslav Novák, ..., Jaroslav Dostál, Josef Dvořák, zleva prostřední řada: Josefa Leichmanová, Františka Mikulková (Vrzalová), Jaroslava Nováková, zleva spodní řada: Ludmila Coufalová, Anna Matoušková (Zimmermannová), Marie Skopalová.

Senice na Hané, Vynášení Pánbučka, Boží hod velikonoční 1956, obřad v kostele.

Senice na Hané, Vynášení Pánbučka, Boží hod velikonoční, tentokrát šly jen 2 starší družičky, jedna z družiček je dnes paní Štafová.

Farnost Skrbeň

Nošení Pánbučka probíhalo i ve Skrbni, která představovala samostatnou farnost jen poměrně krátce a to od roku 1869, kdy byla vyfařena z farnosti křelovské. Ve zdejší obci byla vystavěna v roce 1834 kaple, která byla záhy přestavěna na kostel sv. Floriána. Tradice **Vynášení Pánbučka** zde pravděpodobně pokračovala podobně jako v Křelově i poté, kdy se osamostatnili, ale žádné záznamy v kronikách o tom nejsou. Avšak nepřímá zmínka ve farní kronice naznačuje, že ještě na počátku minulého století mohly i zde chodit průvody s Pánbíčkem po vesnici za doprovodu družiček a nejspíše i družbů s korouhvemi. Tradice Vynášení Pánbučka zde byla v poválečném období podle pamětnice Marie Nerušilové omezena již jen na kostel a hlavními aktéry byla vždy 2 dospívající děvčata – družičky. Po oba dva dny, na Bílou sobotu i Boží hod velikonoční nosily obě družičky dlouhé bílé šaty a bílé věnečky ve vlasech. Přes sebe měly přehozené bílé krajkové plédy, obdobně jako v jiných farnostech chovačky.

Na Bílou sobotu přicházely družičky ještě před zahájením Vzkříšení a stály čestnou stráž u Božího hrobu. Páter vždy zahájil mši na Vzkříšení, poté si šel vyzvednout svátosti (kalich a hostie) uložené nad Božím hrobem. Jakmile si tyto atributy pan páter vyzvedl, družičky vzaly již předem nachystaný a zeleným věncem s umělými bílými květy ozdobený kříž – Pánbučka a vedly hrdě pana pátera ke hlavnímu oltáři. U oltáře si svátosti pan farář obřadně položil a družičky mu předaly Pánbučka, ten byl následně zavěšen vedle oltáře. Družičky potom poklekly proti svatostánku a klečely tam po celou dobu slavnostní bohoslužby. Po mši se všichni rozešli do svých domovů.

Na Boží hod velikonoční opět přišly obě družičky do kostela těsně před slavnostní mší ve stejném bílém okázalém oblečení. Družičky se zahájením božihodové mše poklekly před svatostánkem stejně jako předchozí den a setrvaly tam po celou dobu konání mše. Po mši se i v neděli všichni tiše odebrali ke svým domovům. V této podobě zde nošení Pánbučka probíhalo minimálně do roku 1958, ale možná i déle a to díky páteru Vojtěchu Zajíčkoví. **Tradice však i v následujících letech** díky obětavým a ochotným věřícím, zvláště paní Marii Nerušilové, **zůstala nepřerušena**, došlo jen k odbourání přítomnosti družiček. Boží hrob se na každé velikonoce vždy velmi pečlivě připravuje a zdobí, rovněž Pánbuček je každoročně dekorován bohatým živým

zeleným věncem s umělými bílými květy a na Bílou sobotu před Vzkříšením je zavěšen vlevo od oltáře, kde jej pak v takové krásné čerstvé podobě paní Nerušilová udržuje po celou dobu povelikonoční, minimálně do konání místních hodů zasvěcených sv. Floriánovi, začátkem května. V rámci hodů je v posledních letech kromě jiných aktivit každoročně realizován také průvod občanů po vesnici v čele s ministranty nesoucími tohoto nazdobeného Pánbučka.

Nošení Pánbučka, Skrbeň 1958, zleva: Vlasta Vítková (rozená Kovaříková) a Marie Nerušilová.

Farnost Horka nad Moravou

(Horka nad Moravou, Chomoutov, Sedlisko)

Říkalo se zde obvykle **Nesení Pánbučka** nebo **Vynášení Pánbučka** a tato tradice zde probíhala pravidelně a bez přerušení s velikou slávou až do roku 1955, poté byla striktně zakázána a již nikdy se neobnovila. V kostele sv. Mikuláše v Horce nad Moravou se pravidelně scházívala 3 procesí, z Horky, ze Sedliska a Chomoutova. Každou vesnici reprezentovaly dvě dospívající pobožné dívky a dva chlapci. Protože to bývala jako ve většině farností velká čest, museli se mladí na tuto příležitost hlásit i několik roků dopředu.

Slavnost probíhala **na Bílou sobotu** navečer a na Boží hod velikonoční. Začínala tím, že se šlo do kostela na Vzkříšení na 17 h, v Horce nad Moravou se vycházelo z vybraného stavení, kde býval Pánbuček celoročně uložený. Pánbuček se přinesl nenazdobený do kostela, podobně Pánbuček z Chomoutova i ze Sedliska. Družičky bývaly po oba dny nastrojené do krásných dlouhých bílých šatů, na hlavách měly bílé květinové věnečky nebo čelenky a jejich družbové byli oblečeni jako ženiši do tmavých obleků s bohatou bílou voničkou. Podobně byli ve slavnostním obleku nastrojeni i malí chlapci, kteří procesí vedli s malým křížkem. Po slavnostní mši vyzvedl farář z Božího hrobu Nejsvětější svátost, kterou pod baldachýnem nesl průvodem kolem kostela. V průvodu šel nejprve malý chlapec s křížem a družbové s korouhvemi, pak děti, mládež, hudba, vážení občané s lucernami, paškálem a sochou Vzkříšení, další korouhevníci, za nimi pan farář s monstrancí pod baldachýnem obklopený družičkami a pak všichni věřící. Průvod se vrátil do kostela a po požehnání a zpěvech si družičky od pana faráře vyzvedly sošku Vzkříšení s praporem a nenazdobeného Pánbučka, družbové si opět převzali korouhve a šlo se průvodem do jednotlivých vesnic do vybraných stavení, kam se Pánbuček i soška Vítězného Krista s korouhvičkou ukládali, a kde je družičky zdobily zelenými věnci s bílými květy. Kříž měl rovněž jako ozdobu zlacené dřevěné paprsky, ty však na kříži byly, na rozdíl od těšetické farnosti, trvale.

Na Boží hod velikonoční se chodilo na „hrubou“ ve slavnostním průvodu. V jeho čele šli vždy malí chlapci s malým křížkem, za nimi obě družičky, jedna nesla Pánbučka, druhá sošku Vzkříšení, družičky doprovázeli oba družbové s korouhvemi. Za nimi chodila omladina

Horka nad Moravou, Vynášení Pánbučka, Boží hod velikonoční 1949, zleva: Antonín Machát, Vladimír Machát, Růžena Hypšmanová (Blaťáková), Růžena Losová (Látalová), Stanislav Drhlík, ..., Zdeněk Durkalec.

Farnost Horka nad Moravou, Vynášení Pánbučka, Boží hod velikonoční 1953, přední řada zleva: jedna družička za Horku, druhá družička za Horku Božena Dostálová (Štěpánková) a družička za Chomoutov, horní řada zleva: 2 družičky za Sedlisko a druhá družička za Chomoutov. Na ozdobeném Pánbučkovi slečny Boženky jsou vidět i zlacené dřevěné paprsky.

Chomoutov, Vynášení Pánbučka, Boží hod velikonoční 1951, zleva: Josef Kuchařík, Milena Smékalová, Magda Smékalová a František Kopp.

Chomoutov, Vynášení Pánbučka, Boží hod velikonoční 1946, zleva: Ladislav Gottfried, sl. Vašendová, Stanislav Beza a sl. Kubíčková.

a potom místní hudba a všichni věřící a vesničané. Průvody se cestou spojily a pokračovaly společně až do kostela. Hudba chodila z Chomoutova a tak postupně doprovodila všechny průvody. V kostele předaly družičky Pánbučky i sošky Vzkříšení panu faráři, ten je uložil do prostoru oltáře. Družičky, družbové i malí chlapci nesoucí malý křížek, se usadili v předních lavicích a začala slavnostní božihodová mše. Po mši se všichni v poklidu rozešli do svých domovů. **V roce 1953** bylo Vynášení Pánbučka obzvláště velkolepé. Páter Stanislav Havlík zařídil, že tuto slavnost nafilmoval pan Blažek. Protože se dopředu vědělo o připravovaném filmování, kdo měl svůj nebo si někde mohl vypůjčit, zvláště mladá děvčata, ale i chlapci, vzali si všichni do průvodu hanácký kroj. Přišlo se podívat tehdy neuvěřitelné množství lidí. Poslední Vynášení Pánbučka v Horce nad Moravou proběhlo v roce 1955, pak již bylo zakázáno a již se nikdy neobnovilo.

Farnost Křelov

(původně samostatné obce Břuchotín a Křelov, dnes Křelov-Břuchotín)

Nošení Pánbučka (Kříže) probíhalo i v dříve samostatných obcích Křelově a Břuchotíně. Slavnost probíhala v barokním kostela Sv. Jilji postaveném v letech 1719–1721. Tyto obce zastupovali vždy 2 družičky a 2 družbové. Ve třicátých letech dívky nosily dlouhé bílé šaty a krajkový pléd, bílé věnečky z květů nebo i velmi zdobné korálkové čelenky. Mládenci mívali tmavé obleky, na klopě ozdobené bohatou květinovou voničkou z bílých květů svázanou bílou stužkou. Chodily zde vždy 2 samostatné průvody, jeden z Břuchotína a druhý v Křelově. Družičky se střídaly v nesení Pánbučka, kterého zdobily věncem, jako jinde, a družbové nosili klasicky korouhve. Obojí nosili nenazdobené z kostela na **Bílou sobotu**, a poté **v neděli** nazdobené procesím na „*hrubou*“. Břuchotínští vycházeli v neděli obvykle od místní kapličky Nejsvětější Trojice, křelovští od domu jedné z družiček. Průvody vždy doprovázela místní hudba. Zda probíhalo Vynášení Pánbučka za války, lze odvodit jen podle nepřímých indicií. Zpočátku slavnost určitě zůstala zachována, za pátera Františka Halouzky. Po zbytek války se zde v rychlém sledu střídali další faráři, později přišel zákaz procesí a v době velikonoc 1945 probíhaly v okolí osvobozovací boje, takže zde vynášení Pánbučka asi několik let neprobíhalo. Teprve po ukončení války se církevní slavnosti vrátily v plné velkoleposti. Posledním farářem v křelovském kostele byl páter Oldřich Beránek a poslední Vynášení Pánbučka proběhlo v této farnosti v roce 1955. Zdá se, že společnou úlohu na zániku tradice zde sehrály církevní reformy, osobitý přístup pana faráře a striktní rozhodnutí okresního církevního tajemníka Lasovského.

Břuchotín, Vynášení Pánbučka, Boží hod velikonoční 1932, zleva: Marie Frantíková (Vysoudilová) a Jan Korhoň, Růžena Frantíková (Nerušílová) a Ludvík Opletal.

Farnost Náměšť na Hané

(Náměšť na Hané, Biskupství - dnes část Náměště, Nové Dvory - původně Famileja (Familie), Loučany)

Ve zdejší farnosti chodívali na **Nošení Pánbučka** vždy 2 velké drůžky, 2 velcí družbové s korouhvemi a 3 malé družičky, v čele průvodu chodívali obvykle ještě další dva malí družbové s menším křížem. I zde velký zájem děvčat a chlapců převyšoval potřeby a tak se na mnohé k jejich smutku nedostalo.

Na Bílou sobotu se všichni sešli na Vzkříšení, po Vzkříšení si drůžky (družičky) vyzvedly kříž, družbové koróhve (fáborê) a malé družičky si vyzvedly podušky a další atributy spojené s ukřižováním Krista. Uspořádaly se průvody v čele s malými a velkými družičkami, kterým se zde říkávalo „Nevěsty Kristovy“ a s „koróbnikama“ neboli družbama, tedy s mládenci nesoucími korouhve. Všechny družičky měly na sobě po oba dny slavnostní šaty, v sobotu tmavé a v neděli bílé šaty a bílé věnečky na hlavách, družbové klasické černé obleky. Za nimi šla hudba a všichni věřící a vesničané.

V Biskupství se vše takto neslo **na Bílou sobotu** z kostela do domu jedné z Nevěst Kristových, která nesla Pánbučka, v dalších obcích tomu bylo zajisté stejně, protože pro rodinu družičky to byla veliká čest. Místnost, kde se večer Pánbuček zdobil zeleným věncem s bílými květy, po tu dobu získala posvátnou slavnostní atmosféru jako v kostele.

Na Boží hod velikonoční se před domem družičky všichni sešli a z domu se vynesl „nazdobené Pánbuček, fáborê a podoškê s trnovó korónó, róškó nebo hřebama a beránkem“. Podobně nosívaly družičky při slavnosti Vzkříšení na Bílou sobotu v Doloplazích na poduškách dokonce 6 symbolů Kristova ukřižování (bývaly to: trnová koruna, hřeby, kladivo, důdky, kostky a malý křížek). Družičky a družbové v čele průvodu za doprovodu místní hudby vše nesli do kostela v Náměšti na Hané. Děvčata se při nesení Pánbučka obvykle střídala, aby si ulehčila cestu, ale rovněž, aby byla dobře vidět. V dřívějších dobách Pánbučka vynášela na Bílou sobotu vždy jedna družička a v neděli jej do kostela nesla ta druhá, stejně jako např. ve farnosti bohuňovické a jinde. V kostele chlapci postavili korouhve do stojanů na okrajích lavic. Děvčata odevzdala Pánbučky i podušky s dalšími atributy panu faráři a ten je umístil na oltář a po stranách hlavního oltáře.

Nové Dvory, Bílá sobota 1944, zadní řada zleva: Augustín Bubeník, Ludmila Bubeníková (Nováková), Jarmila Krejčířová, Arnošt Kopečný.

Nové Dvory, Boží hod velikonoční 1944, zleva: Augustín Bubeník, Ludmila Bubeníková (Nováková), Jarmila Krejčířová, Arnošt Kopečný

Malé družičky za Biskupství vždy nosily na bílé vyšívané podušce trnovou korunu (trnovó korôno), za Náměšť nosívaly asi hřeby (hřebě), za Familejo neboli Nové Dvory nesly pravděpodobně většinou roušku (róško) a za Loučany nosily na podušce obvykle dřevěného beránka sedícího na zavřené knize. Loučany chodily do roku 1941 do Senice na Hané, teprve potom do Náměště na Hané. Následovala slavnostní božíhodová mše a po ní se všichni rozešli do svých domovů. Jen družička, u které se zdobil kříž, pozvala na slavnostní oběd všechny ostatní družičky a družby. Pánbučka zde nosili celou válku, ale v předválečném období bývala slavnost mnohem okázalejší. Nošení Pánbučka v roce 1953 bylo asi na dlouho poslední, pak byla tradice zakázána. K obnovení tradice došlo ještě na velikonoce 1969 a 1970. Ovšem tou dobou již ta sláva nebyla taková jako dřív, lidé se snad báli.

Nové Dvory, Boží hod velikonoční 1944, čelo průvodu, zadní řada zleva: Arnošt Kopečný, Jarmila Krejčířová, Ludmila Bubeníková (Nováková), Augustín Bubeník, tři malé družičky nesou na podušce beránka zdobeného pentlemi.

Farnost Těšetice

(Těšetice, Vojnice, Rataje, Luběnice, Ústín)

Luběnická rodačka, paní Anežka Kouřilová si vzpomíná, že na velikonoce se slavnosti na Vzkříšení říkávalo **Družičky nebo Vynášení Pánbučka**. Do těšetického kostela se scházely průvody z pěti přilehlých obcí a být družičkou byla výsada bohatých selských děvчат. Za každou vesnici šel jeden družba a jedna družička. Celkem dvě kapely, doprovázely jedna postupně Těšetice, Vojnice, Ústín a Rataje a druhá Luběnice.

Na Bílou sobotu se všichni družbové, družičky a věřící šli kolem 17 h v kostele na Vzkříšení. Družičky oblékaly v sobotu dlouhé tmavé společenské šaty, chlapci tmavé obleky. Ostatní vesničané se snažili vzít na sebe něco nového. Pan farář Ulman neměl rád, že se církevní slavnost podobá velké módní přehlídce a občas toto kritizoval. Po Vzkříšení se s křížem vydaly průvody do jednotlivých vesnic. Zde se ukládal kříž na noc do vybraných statků a v předvečer Božího hodu velikonočního se kříž nazdobil. Dříve byl holý, čistě dřevěný a bohatě se zdobil jen zlatými dřevěnými paprsky, z pozdější doby měl kříž paprsky trvale a obvykle se na něj jen připnulo pár bílých karafiátů.

Farnost Těšetice, Vynášení Pánbučka, Boží hod velikonoční 1949 nebo 1950, zleva 4. družba a 2. družička jsou sourozenci Nevrlí – Bohumila (Janošíková) a Vladimír, reprezentovali tehdy Rataje.

Rataje, Vynášení Pánbučka, Boží hod velikonoční 1942, zleva: Josef Střída, Bohumila Nevrlá (Janošíková), Vladimír Nevrlý.

Na Boží hod velikonoční se všichni sešli u stavení, kde byly kříže přes noc uloženy a průvodem v čele s družičkami, družbami a kapelou se vydali do kostela na „hrobů“. V neděli nosily družičky šaty ještě slavnostnější, nejlépe dlouhou svatební róbu a bílý věneček ve vlasech, družbové zase tmavé obleky. Ozdobený kříž předali v kostele panu faráři a ten jej umístil vedle hlavního oltáře, kde zůstával do Božího hodu svatodušního. Po bohoslužbě se šlo průvodem s hudbou, ale již bez křížů zpět do vesnic. Zde potom v domě družičky připravili pro družičku, družbu, jejich rodiny a všechny muzikanty slavnostní oběd.

Tradice zde probíhala po dlouhá léta nepřetržitě, byla zde dokonce i za války, ovšem potom byla od roku 1953 nadlouho zakázána. Farnost získala povolení pro pořádání této tradiční slavnosti ještě v letech 1969 až 1972. To už slavnost nebyla tak pompézní a bezprostřední, lidé pozapomněli a také se zde projevoval strach z politické situace dané doby. Potom přišel definitivní zákaz a tradice zde již nikdy obnovena nebyla. Přesto je zde stále pár nadšenců, kteří stojí o obnovení tradice i dnes, a doufám, že se toho jednou někdo ujme a tradice se vrátí a obohatí zdejší mladou generaci o spoustu nových hezkých velikonočních zážitků.

Luběnice, Družičky, Boží hod velikonoční 1970, zleva: Antonín Kubíček, Ludmila Nováková (Látalová), Karel Bednařík, jedna z mála zachovaných barevných fotografií, tomu odpovídá i její špatný stav.

Farnost Drahanovice

(Drahanovice, Střížov, Luděřov, Kníničky,
Lhota pod Kosířem)

Vynášení Pánbíčka začínalo pobožností **na Bílou sobotu**, chodilo se na Vzkříšení na 17 h. Po Vzkříšení si vždy za každou vesnici 1 družička vyzvedla od pana faráře kříž – Pánbučka a dva mládenci – družbové, si vyzvedli na kraji lavic v kostele připravené korouhve. Po válce chodily pouze 3 samostatné průvody z Drahanovic, Střížova a Luděřova. Z Kníniček a Lhoty pod Kosířem se farníci jen přidali do stávajících průvodů. Od roku 1928 podle drahanovické farní kroniky vynášeli samostatně i ze Lhoty pod Kosířem, tehdy za tímto účelem zakoupila místní

Těšetice, Vynášení Pánbučka, Boží hod velikonoční 1972.

Farnost Drahanovice, Vynášení Pánbíčka 1953, spojený nedělní průvod do kostela, družička s Pánbíčkem za Drahanovice: (vpředu) Marie Ostrá (Chocholová), následuje Střížov a Luděřov.

Střížov, Vynášení Pánbíčka, Boží hod velikonoční 1953, zleva: Alois Sobota, Jaroslava Turková (Bednářová) a Rostislav Večeřa.

rodina Šťastných kříž s Pánbíčkem a dvě korouhve. Pravděpodobně později v souvislosti s nedostatkem místní ochotné mládeže zde znovu od samostatného vynášení upustili. Z kostela Pánbíčky donesli společným průvodem s hudbou k soše Panny Marie v Drahanovicích, zde se průvody rozdělily a drahanovičtí šli k domu družičky. Do ostatních vesnic pokračovala jednotlivá procesí až k jejich kapličkám, kde družičky kříže ozdobily a uložily na noc, stejně jako korouhve.

Na Boží hod velikonoční oblékaly družičky dlouhé bílé šaty šité speciálně pro tuto příležitost a na hlavách mívaly bílé věnečky nebo čelenky. Družbové oblékali černé sváteční šaty a měli také hezké voničky z rozmarýnu a bílých květů. Pánbuček zde míval někdy také zlaté paprsky, ale přesto jej družičky vždy zdobily bohatým zeleným věncem s bílými květy. Průvod vedla malá děvčátka rovněž v bílých šatičkách, většinou takto šla skoro všechna místní drobotina, protože to byla velká pocta, děti mohly být viděny v parádních šatičkách a navíc se těšily na sladkosti. Průvody ze všech vesnic, doprovázené hudbou, se sešly v Drahanovicích u sochy Panny Marie. Potom šli všichni společně do kostela, pan farář s ministranty jim šel v ústrety. V kostele družičky postavily kříže po stranách hlavního oltáře a následovala slavnostní mše. Odpoledne se pak všichni zúčastnění vyfotili a družičky obdarovaly malá děvčátka výslužkou. Šlo o nějaké sladkosti, cukroví, prostě něco,

Střížov, Vynášení Pánbíčka, Boží hod velikonoční 1953, Jaroslava Turková (Bednářová) nese nazdobeného Pánbíčka, vedle ní jde její maminka.

co velké družičky napekly. V posledním roce, kdy se Vynášení Pánbíčka konalo, tedy 1955, bylo malých družiček dvacet. Velké družičky také zvaly družby na nedělní slavnostní oběd a obvykle se v domě družičky sešli i jejich rodiče a sourozenci.

Farnost Drahanovice, Vynášení Pánbíčka 1955, spojený nedělní průvod do kostela, za bubínkem šli za Drahanovice zleva: František Ostrý, Jarka Štáblová a Rostislav Dopita.

Farnost Slatinice

(Slatinice, Slatinky, Třebčín, Lutín, Lípy - dříve Andlerka)

Do zdejšího kostela se scházivaly průvody ze 4 vesnic, ze Slatinic, Slatinek, Třebčína a Lutína, z Lip se věřící přidávali k slatinským. Za každou obec vždy chodila družička, která nesla Pánbučka. Družičku doprovázeli čtyři družbové, kteří nosili korouhve. V každé vesnici zdejší farnosti byla panímáma, která celoročně uschovala Pánbučka, pečlivě se o něj starala a opravovala jeho výzdobu. Zdobný věnec z květin a zeleně býval po válce umělý a býval na kříži přidělaný natrvalo. Tato panímáma měla také na starost výběr družičky a obvykle 3 až 4 dny před velikonoce družičce domů přinesla nazdobeného Pánbučka. V domě družičky se obvykle Pánbuček umístil na čestné a důstojné místo. Panímáma dříve také vybírala chlapce, malého školáčka, který nesl v čele průvodu malý podobně nazdobený křížek s Pánbíčkem. V pozdějších letech v čele průvodu již tento malý chlapec nechodil. Slavnost zde probíhala nepřetržitě do války, za protektorátu bylo konání na 4 roky přerušeno (1942–1945). Tradice byla obnovena zase až od roku 1946, ale po zákazu v roce 1956 už tady **Vynášení Pánbučka** obnoveno nebylo.

Na Bílou sobotu se všichni sešli v kostele na Vzkříšení okolo 17 h. Družičky a družbové oblékali slavnostní, ale civilní šaty. Po bohoslužbě se průvody v čele s družičkou nesoucí Pánbučka a s družbami nesoucími korouhve a za doprovodu kapely rozešly do svých vesnic do kaplí nebo domu, kde bydlela družička. Sem Pánbučka i korouhve na noc uložili. V poválečných letech se kříž ukládal nenastrojený a družička kříž nazdobila na Bílou sobotu večer, po odchodu vesničanů, zeleným věncem s bílými květy a teprve poté jej obřadně uložila.

Boží hod velikonoční byl vždy velmi vznešeným svátkem. Ve zdejší farnosti obzvláště družičky i družbové chodili minimálně od roku 1946 vždy v hanáckém kroji a kdo měl doma svůj vlastní kroj, šel v průvodu také v kroji a to nebylo ojedinělé. Družičky nosily na hlavách stejně jako později v Laštanech květinové věnečky. V kroji šel minimálně toho roku také malý chlapec s malým křížkem, který vedl průvod. Bývala to veliká sláva, kterou si málokdo nechal ujít. Před válkou, a ještě v první roky války, družičky pravidelně oblékaly dlouhé

Slatinice, Vynášení Pánbůčka, Boží hod velikonoční asi 1955, vpředu „Nevěsta Kristova“ s Pánbůčkem.

bílé šaty, říkávaly o sobě, že jdou za nevěsty, tedy za „Nevěsty Kristovy“. Na hlavách mívaly bílé věnečky a chlapci nosívali černé obleky. Traduje se však, že předtím zde chodívali v hanáckých krojích ještě někdy v polovině 19. století.

V tu neděli ráno se všichni sešli u domu družičky nebo u kaple, kde byl uložen ozdobený Pánbůček, hrála hudba. Uspořádal se průvod, v jeho čele původně šel vždy malý chlapec s malým křížkem, později však již chodili vpředu již jen družička s Pánbůčkem a za ní všichni 4 družbové s korouhvemi, pak hudba a všichni ostatní. Průvody ze všech dědin došly před kostel, kde je již očekával pan farář s ministranty a dovedl je do kostela před oltář. Družbové dali korouhve do stojánek na bocích lavic, družičky předaly Pánbůčka panu faráři, ten je umístil vedle hlavního oltáře. Mladí potom zaujali čestná místa vpředu v kostele, drůžky stály během bohoslužby před oltářem a družbové po stranách oltáře. Kostel býval vždy zcela zaplněn lidmi.

Po ukončení bohoslužby pan farář vyšel z kostela, a **ustavil se průvod**. Průvod vedl malý chlapec s křížem, za ním šli družbové s korouhvemi, pak družička s Pánbůčkem, za ní nesli dva místní vážení občané sochu Vzkříšení a nazdobený paškál. Teprve za nimi důstojně kráčel pan farář pod baldachýnem, který nesli další 4 mladí chlapci, a obřadně nesl monstranci. Za nimi následovala hudba a všichni ostatní. Celé toto procesí procházelo okruhem celými Slatinicemi, podobně jako na Boží tělo. Obcházely se Boží hroby, proběhla zde krátká zastavení s modlitbou a zpěvy a hrálo se zde krásně na housle. Po návratu procesí do kostela se průvody rozpustily a všichni se vydali do svých vesnic. Družička pak pozvala družby na slavnostní oběd k sobě domů, obvykle se tak sešly celé rodiny mladých a prožily společně příjemné sváteční chvíle. Tradice zde aktivně probíhala určitě do roku 1955, a přestože přišel zákaz v roce 1956, je možné, že se zde tradice ještě v omezené podobě udržela do roku 1957, pak byla definitivně zakázána.

Farnost Hněvotín

(Hněvotín, Topolany)

Do kostela v Hněvotíně šli všichni na Bílou sobotu na Vzkříšení na 17 h. Scházivali se zde věřící a vesničané z Hněvotína a Topolan a říkali „*Vynášení Pánbučka nebo i Vzkříšení či Družičky*“. Všichni si oblékali vždy něco nového, chodívali jak Češi, tak Němci, německého obyvatelstva bývalo i v Hněvotíně více než Čechů a až do války spolu všichni vycházeli velmi přátelsky.

Na Bílou sobotu po ukončení pobožnosti na Vzkříšení si vždy 1 družička a 3 družbové vyzvedli kříž – Pánbíčka a korouhve a v průvodu s hudbou je nesli v Hněvotíně do domu „*Nevěsty*“ neboli „*Družičky*“ a v Topolanech do místní kaple. Říkalo se nejčastěji, že Vynášejí Pánbučka. Družičky šly v čele průvodu, v sobotu v civilních svátečních šatech, nesly kříž a po obou stranách je doprovázeli mládenci s korouhvemi. Za nimi následovaly nejprve všechny místní děti a pak ostatní vesničané. Družičky večer Pánbučka pěkně nazdobily zeleným věncem s bílými květy.

Na Boží hod velikonoční se družičky oblékly, jak se zde říkalo, za nevěsty, odívaly dlouhé bílé šaty a bílé věnečky do vlasů, družbové pak černé sváteční šaty. Z kaple Nejsvětějšího srdce Ježíšova v Topolanech vyrazil ráno průvod v čele s Pánbučkem, kterého nesla družička, doprovázená jedním z družbů a vedle nich šli 2 družbové s korouhvemi, které symbolizovaly danou obec. V Hněvotíně vyrážel průvod od statku, kde bydlela družička, a kde rovněž zdobila a přes noc ukládala Pánbučka. Odtud také ráno vycházel průvod do kostela. Toho dne šel v průvodu i pan farář a zařadil se za družičky a družby. Průvodu se zúčastňovala i malá děvčátka v bílých šatičkách s bílými věnečky nebo kytičkami ve vlasech, ale přes šaty si oblékala kvůli zimě obvykle i kabátky.

Pánbučky družičky a družbové předali v kostele panu faráři, ten je umístil vedle oltáře a zahájil slavnostní a obvykle zpívanou mši svatou za doprovodu řady hudebníků. Marie Škrabálková si vzpomíná, že po mši se ještě v průvodu obešel kostel, již bez kříže a korouhví, zato v čele s velebným pánem a ministranty, pak se všichni vrátili do kostela, zazpívali „*Te Deum*“ a všichni se rozešli domů. Družičky obvykle

Vynášení Pánbučka, Topolany, Boží hod velikonoční, 1948 nebo 1949, zleva: Mojmír Pospíšil, Miluše Mohlerová (Kocourková), Richard Šindler, Josef Chochola.

zvaly k sobě domů na oběd své družby. Tradice nebyla přerušena ani za 2. světové války, zato záhy po válce v souvislosti s politickou situací byla slavnost zakázána. Poslední vynášení v Topolanech je doloženo z roku 1948 nebo 1949, později již nikdy nebylo obnoveno.

Farnost Dubany

(Dubany, Vrbátky, Štětovice)

Farnost dubanská představuje obec Dubany s farním kostelem Narození Panny Marie, vesnici Vrbátky s kaplí sv. Floriána a obec Štětovice. Podle dochovaných zápisků z konce 19. století, počátku minulého století a doby první republiky, zde probíhalo **Vynášení Pánbíčka** prakticky v nezměněné podobě již minimálně od druhé poloviny 19. století. Tradice Vynášení Pánbíčka ještě před válkou stále přetrvávala, s určitostí byla přerušena zákazem po heidrychiádě v roce 1942 a znovuobnovena v posledním roce války. Ale již nikdy nebyla tak slavnostní a veliká, jako je známo z konce 19. století.

Na Bílou sobotu ještě před válkou a těsně po ní bývala slavnostní mše ráno, a odpoledne bylo v kostele na 17 h jen svaté požehnání. Scházíváli se sem všichni z Duban, Vrbátek i Štětovic. Každou vesnici reprezentovaly 2 družičky s křížem – Pánbučkem, který byl hrdým vlastnictvím jednotlivých obcí. Po požehnání vyšel z kostela průvod, obešel s hudbou kostel a znovu se vrátil do kostela. To byl průvod na Vzkříšení. V čele tohoto průvodu šel ministrant s větším křížem na dlouhém drždadle, za ním ostatní ministranti, malé družičky v bílém, malí družbové a všechny předškolní a školní děti, za nimi všechny 3 páry družiček se svými nazdobenými Pánbučky za všechny 3 dědiny, potom šla hudba a za ní šel pod baldachýnem pan farář se Svátostí oltářní. Pak za čtyřmi korouhevnickými následovali ostatní věřící a vesničané. Všichni nosili sváteční civilní šaty, dokonce i hlavní družičky. Družičky již předem nazdobily kříže zeleným věncem s bílými květy. Pánbučka dívky nosily položené v náručí na levé ruce, jak se nosí malé dítě. Družičky nosily Pánbučka opakovaně po 4 roky, potom je vystřídal další pár děvčat. Korouhve nosívali starší ženatí chlapi. Další 4 chlapi ze sousedství kostela obvykle nosívali baldachýn. Během průvodu kolem kostela 2–3x procesí zastavilo, hudba zahrála intrádu, krátkou slavnostní fanfárovou skladbu, na to pan farář požehnal. Procesí se vrátilo do kostela, obřad v kostele skončil a pak se před kostelem uspořádaly tři nové průvody do jednotlivých vesnic. Tyto průvody sestávaly v čele z malých družiček, družbů a dětí, za nimi šli velké družičky s nazdobeným Pánbučkem, pak hudba a všichni ostatní věřící a vesničané. Hudba postupně doprovodila všechny průvody. Pánbučky pak družičky uložily do kaplí

nebo vybraných stavení. Panímámy z těchto stavení se nazývaly Pánbíčkovy matičky a staraly se o družičky.

Na Boží hod velikonoční přicházely na hrubou z každé vesnice průvody opět s nazdobeným Pánbíčkem. Ještě než průvody vyšly, panímámy z vybraných statků, kde byly kříže uloženy, rozdaly všem malým družičkám a družbům a všem ostatním dětem po červeném vajíčku. Průvody šly ve stejném uspořádání jako na Bílou sobotu, všichni včetně velkých družiček byli opět ve svátečních civilních šatech a všechny opět postupně doprovodila hudba. V kostele se kříže umístily vedle oltáře, proběhla svatá mše s hudbou a zpěvy. Po mši ještě obešel průvod s panem páterem, ministranty a korouhvemi o stejném uspořádání, jako na Bílou sobotu, kostel. Poté se průvod vrátil do kostela. Kříže se opět umístily vedle oltáře, kde zůstávaly jen do velikonočního pondělí. V kostele se ještě zazpívalo a slavnost skončila. Před kostelem ještě muzika zahrála a všichni se rozešli domů.

Vynášení Pánbíčka zde probíhalo do roku 1952, v roce 1953 pak faru obsadili vojáci a zdejší farář byl přeložen. Sem do kostela po několik následujících let dojížděli kněží odjinud. Na dubanskou faru pak přišel další farář až v roce 1956, ale tradice Vynášení Pánbíčka zde již nikdy nebyla obnovena.

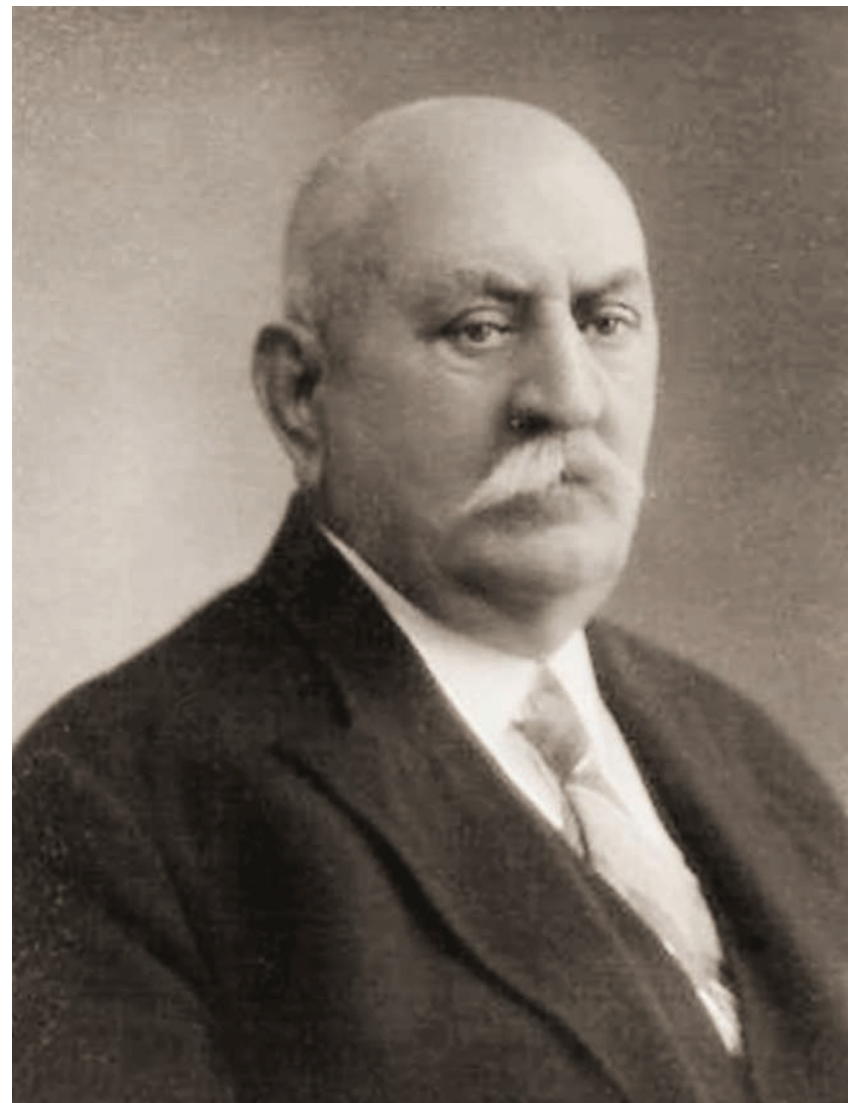
Farnost Charváty

(Charváty, Blatec, Tážaly, Kožušany, Drahlov a Čertoryje)

Do farnosti Charváty patří kromě Charvát ještě vesnice Blatec, Tážaly, Kožušany, Drahlov a Čertoryje. Zde probíhalo **Vynášení Pánbučka** od nepaměti a dokonce i přes celou válku až do poválečných let, bylo to zakázáno a ze života vesnic zmizelo až po roce 1948, kdy místo starostů obcí přišli předsedové národních výborů. Ve zdejší farnosti se nosil Pánbuček, tedy velký kříž s tělem Kristovým v Charváttech, Drahlově a Čertoryjích, zatímco Blatec, Tážaly a Kožušany nosili sošku Vítězného Krista s praporcem.

Vesničané a všichni věřící šli **na Bílou sobotu** odpoledne na Vzkříšení do kostela sv. Jana Křtitele v Charváttech. Po slavnostní mši a požehnání převzali starostové všech obcí buď Pánbučka nebo sošku Vítězného Krista od pana faráře a v čele průvodu tuto insignii nesli do své vesnice, hned za nimi chodily zdejší malé děti. Průvody doprovázeli 2 mladíci s korouhvemi a hudba. Nejen starosta, ale všichni byli velmi slavnostně oblečeni, platilo pravidlo, že na velikonoce si i zde každý koupil nebo většinou nechal ušít něco nového. Cestou do jednotlivých vesnic se pokynutím nebo i krátkým zastavením s modlitbou uctily okolostojící kříže a sochy. Hudba postupně doprovodila všechna procesí na okraj Charvát a jako poslední dovedla průvod charvátských. Došlo se vždy ke starostovu domu nebo jinému předem domluvenému stavení. Zde se Pánbuček nebo soška Kristova umístili ve slavnostně naklizené místnosti na stůl pokrytý bílým svátečním ubrusem a bohatě vyzdobený většinou bílými květinami. Poté se všichni rozešli do svých domovů. Již předem byla určena děvčata, která měla za úkol sošky a Pánbučky ozdobit zelenými snítkami a velkým čerstvým zeleným věncem s bílými květy. Zde se však tyto dívky v průvodu nijak neprezentovaly.

Na Boží hod velikonoční vycházely průvody v čele s Pánbučkem nebo soškou Krista, jež opět nesli starostové, v doprovodu korouhveníků. V čele průvodu chodily kromě ostatních malých dětí i některé malé holčičky nastrojené po bílu jako malé družičky. Průvody vítala na okraji Charvát hudba a v té chvíli se také rozezvučel kostelní zvon. Postupně všechny hudba dovedla do kostela. Starostové předali

Charváty, Josef Svozil, starostoval v letech 1890–1892 a pravděpodobně i Vynášel Pánbučka, tehdy měl 33–35 let, prožil velmi aktivní život a odešel ve věku 89 let.

Pánbučky a sošky Vítězného Krista panu faráři. Pánbučci se v kostele opřeli o zeď vedle oltáře a sošky se postavily na oltář. Tím byla zahájena slavnostní božihodová mše, po jejím skončení se všichni rozešli do svých domovů.

Farnost Velký Týnec

(Velký Týnec, Grygov, Vsisko, Čechovice, Hostkovice a dříve i Krčmaň)

První zápisy o farním kostele jsou již z roku 1391. Farnost však díky válkám zpustla a teprve v roce 1744 byla po mnoha letech znovuobnovena, nastoupil sem páter Karel Veselý, který se zasloužil o výstavbu nového kostela a jeho vysvěcení v roce 1760. Dá se předpokládat, že tradice Vynášení Pánbíčka se v této farnosti udržovala právě z doby působení tohoto faráře. Jeho následovník nebyl podle dochovaných zápisů příliš dbalý a tak není moc pravděpodobné, že by nějakou takovou tradici obnovoval nebo zaváděl. O farské hospodářství neměl valného zájmu, nechal budovy opět zpustnout. Přesto se zde slavnost **Vynášení Pánbíčka** nakonec dochovala ve své velkoleposti až do nedávné historie, a dodnes žije ve vzpomínkách pamětníků. Vynášení Pánbíčka zde bývalo okázalou slavností a prestiží mnoha selských usedlostí, aspoň co se ústně traduje minimálně od poloviny 19. století.

Na Bílou sobotu odpoledne po obřadech Vzkříšení vyšel z kostela velký průvod věřících. Průvod vedl starší ministrant s velkým křížem, ozdobeným bohatým zeleným věncem s bílými květy. Výzdobu kříže i kostela obstarávala některá vybraná děvčata, možná družičky, ale také děvčata, která zpívala ve sboru. V čele průvodu chodívalo obvykle okolo 10 dalších ministrantů, následovaly všechny školou povinné a menší děti, za nimi šel sbor zpěváků s hudbou, pak vykračoval pan farář s monstrancí pod baldachýnem. Baldachýn nosili vybraní sedláci, vážení občané. Kromě toho okolo baldachýnu nesli další 4 chlapi 4 rozzáté lustry, jak se zde říkávalo parádním vzpřímeným kovaným svítelnám na svíčku. Kol dokola baldachýnu chodívala stejně jako na Boží Tělo malá děvčátka v bílém, jako družičky. Za panem farářem nesli mladí muži obvykle až 6 korouhví, následovala dospívající mládež a za nimi šli ostatní věřící. Všichni chodili ve svátečních šatech, pravidlem bývalo mít na sobě aspoň něco nového. Do velkotýneckého kostela Nanebevzetí Panny Marie se scházeli věřící z Velkého Týnce, Vsiska, Grygova, Krčmaně, Čechovic a Hostkovic. Krčmanští chodili do zdejšího kostela minimálně do roku 1929, kdy přišel do Krčmaně první farář P. Jan Berger. Společný průvod věřících ze všech přifařených

obcí se ve Velkém Týnci vydal z kostela do dědiny na náves a zpět do kostela. Po požehnání se pak všichni rozešli domů.

V období předcházejícím velikonočním bývalo obvyklé se u Božího hrobu modlit „*Otčenášky*“ „*za mládež mužskou a ženskou z Velkého Týnce, Vsiska, Grygova, Krčmaně, Čechovic a Hostkovic*“. Na základě takto daného a po léta neměnného pořadí se o dalších nedělích po Vzkříšení konaly slavnostní procesí s nazdobeným křížem do kostela vždy z té jedné konkrétní vesnice. Jako první šli vždy **na Boží hod velikonoční** věřící z Velkého Týnce a **každou další neděli** následovalo procesí z další vesnice. Chodilo se na „*hrubou*“, bývala to vždy velmi slavnostní mše. Hlavními aktéry této slavnosti byla mládež. Každá vesnice měla svůj kříž i korouhve a tu konkrétní neděli je nesli z kapličky ze své vesnice průvodem s hudbou do kostela ve Velkém Týnci. Vpředu vždy šel mládenec s nazdobeným křížem, za křížem šly dívky v dlouhých bílých šatech, někdo z pamětníků se dokonce domnívá, že někdy, asi ještě před válkou, mívaly tyto dívky i něco z hanáckých krojů, snad šátky, podobně jako ve farnosti bohuňovické. Ale, později většinou nosily již jen bílý věneček z drobných květů nebo alespoň ozdobu ze samotných bílých květů ve vlasech a družbové mívali slavnostní tmavé obleky. Za každou vesnici farnosti chodili tři družbové a dvě družičky, kříž nosil vždy jeden z chlapců a ostatní 2 chlapi nesli korouhve. Další korouhve pak nosili jiní vybraní mladíci, kterým se ale již neříkalo družbové. Za družičkami pak šla hudba a ostatní věřící. Příchozí ze všech čtyř dalších obcí se spojili s týneckými do jednoho obrovského průvodu ve Velkém Týnci a společně procházeli přes obec přibližně stejnou cestou jako na Bílou sobotu. Mnohá děvčata, dospívající mládež i šolačky nosili v nedělním průvodu i hanácké kroje nebo aspoň doplnili slavnostní oděv hanáckými šátky. Po slavnostní božíchodové či nedělní mši se s průvodem ještě obešla, tentokrát již bez kříže, celá křížová cesta a poté se průvody rozešly do domovských vesnic. Naposledy se takto bohaté a slavnostní Vzkříšení odehrálo v roce 1952 za pana faráře Františka Šoupala.

Farnost Krčmaň

(zcela samostatná obec až od roku 1939)

V roce 1744 byla postavena na místě původní vyhořelé kaple nová, která byla ve 20. letech minulého století opravena, rozšířena, a od té doby je považována za filiální kostel Sv. Floriána. Současně zde byla zřízena fara. Farnost fungovala samostatně teprve od roku 1929 a krčmanští tak výrazněji omezili návštěvy kostela ve Velkém Týnci. Konání veškerých církevních úkonů však bylo povoleno v Krčmani až od roku 1939 za pátera Osvalda Ryšánka. **Vynášení Pánbíčka** také zde probíhalo velmi pravidelně. Protože zde bylo hodně bohatých sedláků a selských usedlostí, dbalo se prý na pečlivý výběr mládeže pro tuto slávu, bývala to velká prestiž každé zúčastněné rodiny a průběh býval asi podobný, jako když ještě vesnice patřila pod farnost Velký Týnec. Zdá se tedy, že velmi slavnostní podoba procesí po vesnici konající se jak na Bílou sobotu, tak o následující neděli, zde probíhala jen velmi krátce a to za pátera Jana Bergera, ten zde působil jen do roku 1936, kdy se vrátil zpět do Ameriky, odkud sem předtím v roce 1929 přijel.

Nedělní procesí zde nazývali **Vynášení Pánbíčka mládeží nebo Nošení kříže mládeží**. Dnes už se neví, zda probíhalo stejně, jako když Krčmaň patřila pod Velký Týnec, tedy třetí neděli po velikonočních nebo zda toto přesunuli na Boží hod velikonoční. Možná v této tradici pan farář Ryšánek jako nástupce faráře Bergera ještě několik let pokračoval, ale zákazy veřejných procesí a srocování za války obecně zaváděné od roku 1942 tuto tradici zcela jistě ukončily.

Podle mladších pamětníků přímo v Krčmani probíhalo Vzkříšení vždy **na Bílou sobotu** v 17 h a chodívalo se jen okolo kostela. Procesí okolo kostela **v poválečných letech** prý bývala chudá, bez hudby, nikdo zde již nenosil žádné kroje, snad ani nechodily družičky, pouze za ministranty s ozdobeným křížem šel pod baldachýnem panáček s monstrancí a za ním korouhevníci a věřící a cestou se zpívaly velikonoční písně z kancionálu. Baldachýn býval nesen 4 chlapy, byl z krásné pevné fialové látky, lemovaný třásněmi a štrápci. Dokonce i v Krčmani měli stále své korouhve, bylo jich 6, ale tou dobou se již v průvodu nenosily. Později, když už byl pan farář Ryšánek hodně nemocný, odbyvala se zde velikonoční liturgie jen v kostele, bez jakéhokoli procesí a ani průvod na Boží hod velikonoční se zde již po válce nekonal.

Farnost Svatý Kopeček

(Svatý Kopeček, Radíkov, Lošov, Droždín, Samotišky)

Farnost svatokopecká je co se týká Vynášení Pánbučka nebo Matiček výjimečná. Vybrané dívky a mládenci zdobí a nosí Pánbučka nebo sošku Vzkříšení stejně jako v jiných farnostech a nastrojené je nesou v čele procesí dříve do kostela a dnes vlastně do baziliky Navštívení Panny Marie na Svatém Kopečku. Děvčata oblékají zrovna jako jinde dlouhé bílé šaty jako družičky a v jednotlivých obcích si říkají „**Matičky**“ (Samotišky) nebo „**Družičky**“ (Droždín, Lošov a Sv. Kopeček) a chlapci jsou všude nazýváni „**Mládenci**“. Rozdíl je hlavně v termínu konání a několika dalších drobnostech. Přestože jinde se tato tradice udržuje nebo udržovala hlavně na velikonoce, tedy na Bílou sobotu a Boží hod velikonoční, zde se tradice již dávno v minulosti zakotvila jako **součást místních hodových slavností**.

Jediný Droždín slaví tyto hody na velikonoce, dokonce v minulosti probíhaly v podstatě stejně jako Matičky či Vynášení Pánbučka kdekoli jinde, tedy průvod šel na Bílou sobotu z kostela s neozdobeným křížem a na Boží hod velikonoční s ozdobeným křížem do kostela. Radíkov má hody k počtě sv. Jiří, Lošov a Samotišky mají hody zasvěcené patronu sv. Floriána, kdy Lošov má hody vždy na nejbližší neděli ke sv. Floriánovi a Samotišky až týden po nich, poté jsou hody jako poslední na Sv. Kopečku, zasvěcené patronce současné baziliky Navštívení Panny Marie. A protože byly v posledních letech obnoveny tyto hody v celé farnosti, můžeme se jich každoročně i osobně zúčastnit. V roce 2018 byly hody v těchto termínech: Droždín 1. 4. (velikonoce), Radíkov 22. 4., Lošov 29. 4., Samotišky 6. 5., Kopeček 3. 6. Odjakživa probíhaly tyto hody jako děkovaná procesí, hlavní byla vždy ta která obec, ale v kostele se vždy sešli věřící z celé farnosti.

Je to obdoba konání Vynášení Pánbíčka ve Velkém Týnci. I zde se na Bílou sobotu konala jen nepatrně obměněná tradiční slavnost Vzkříšení, po ní se kříž odnesl do první vesnice a na Boží hod velikonoční a po několika následujících nedělích, probíhala slavnostní procesí s nazdobeným Pánbíčkem, kterého nesli zástupci vždy jedné z vesnic farnosti do kostela, ale vždy přišli věřící z celé farnosti. Tak si tu slávu užila každá vesnice zvlášť. Ve Velkém Týnci tomu však neřikali hody,

ale byla zde přímá vazba k velikonoční oslavě Vzkříšení a říkali tomu Vynášení Pánbíčka. To a všechny další detaily průběhu hodů ukazují na pravděpodobný původ hodů ve svatokopecké farnosti také v původní slavnosti Vzkříšení, která se díky velkému významu poutního místa a pohnutým místním událostem (např. požáry) a zřejmě i díky výjimečnému přístupu zdejších kněží, přesunula na dobu svátků místních patronů.

Hody probíhaly vždy ve všech těchto vesnicích podobně, tedy aspoň co se vzpomínek sahajících do 30. let 20. století týká. Vždy asi týden před hody se zvolila děvčata za družičky či matičky a mládenci a všichni společně pak šli do lesa na chvojí, děvčata připravovala bílé papírové růžičky a celá parta omladiny pak společně zdobila všechny kříže lemující cestu z jejich vesnice až na Svatý Kopeček, to platilo hlavně pro Samotišky a Droždín. Jako hlavní v této slavnosti byli a jsou Matičky / Družičky a Mládenci. V čele průvodu jdou obvykle 1 mládenec s 1 matičkou nebo družičkou tohoroční („*letošní*“) a 1 mládenec s 1 matičkou nebo družičkou loňští. Mládenci mají slavnostní černé obleky a děvčata mají a co paměť sahá, vždycky mívala bílé šaty, jako nevěsty, jejich střih a délka odpovídaly poslední módě. Obvykle si zdobila i hlavu bílými věnečky nebo aspoň květinami či drobnými ozdobami. Další detaily oblečení a doplňků bývaly specifické pro tu kterou vesnici, jisté však je, že tyto matičky / družičky nikdy v dopatratelné době nechodily v krojích. Dříve průvody doprovázelo množství malých družiček v bílém. Většina dalších účastníků vždy nosila na sobě aspoň něco nového. Kroje se objevily jako zpestření hodových slavností až v nedávné minulosti po obnovení této tradice v 90. letech a nosí je hlavně mladí a děti, kteří jdou v průvodu. Na rozšíření krojů se podílela hodně paní Lochmanová ze Samotišek. Zpočátku nosili kroje jen v Samotiškách, nošení krojů je dnes již obvyklé v různé míře na hodech v celé farnosti.

Droždín

V Droždíně probíhají zdejší **hody na Boží hod velikonoční**. Následují po slavnostní vigílii na Vzkříšení. Družičky v kostele dříve zahajovaly slavnost Vzkříšení na Bílou sobotu zpěvem Aleluja na kúru. Dlouho dopředu se cvičily, aby se na velikoce nezostudily. Sólový zpěv byl zrušen zde i v Bělkovicích pravděpodobně v poválečném období.

Družičky zde v minulosti většinou nosily bílé šaty, ale někteří pamětníci vzpomínají, že některé roky za války šly jen v civilu. V minulosti na Bílou sobotu po církevních obřadech na Vzkříšení šli věřící z kostela na Sv. Kopečku průvodem s křížem do Droždína. Kříž si družičky s mláďenci vyzvedli od pana faráře na závěr slavnostních obřadů. Průvod doprovázela hudba a pamětníci si vzpomínají na typické zvuky bubnů, které udávaly celému procesí rytmus. Chodily zde vždy dva páry mladých lidí, družička (drôžka) s mláďencem letošním a s nimi šli vždy družička s mláďencem loňští. Kříž vždy nesl letošní mládenec v parádním obleku, jej doprovázela v civilních šatech letošní družička a 2 malé družičky, tento den byly v civilních šatičkách a kabátcích. Za nimi šel loňský pár, družička s mláďencem, měli oblečené stejné slavnostní šaty, jako ti letošní. Oba mládenci se v nesení kříže střídali. Kříž se nosíval až k družičce domů. Družičky pak kříž přes noc nazdobily zeleným věncem s bílými voskovanými květy.

V neděli šel zase průvod z Droždína do kostela na Svatý Kopeček. Vycházelo se od domu loňské družičky. Tento den byly družičky jak velké, tak malé oblečené do bílých šatů s bílými věnečky ve vlasech. Malé družičky nesly každá bílou svíci ozdobenou bílými umělými květinami. Když byla velká zima, nosily malé holčičky jen teplé civilní šatičky a kabátky. Ráno se všichni sešli u domu letošní družičky. Sem přivedla hudba a oba mládenci nejprve loňskou družičku a zde dostali hudebníci malé pohoštění stejně jako v Samotiškách. Poté se uspořádalo procesí v čele s mláďencem nesoucím ozdobený kříž, jej doprovázela družička v bílém, dále bývá popisováno uspořádání stejně jako v Samotiškách – dvě malé družičky s nazdobenými svícemi, za nimi pár loňský a všichni ostatní. Zde však chodil letošní mládenec s křížem doprovázený dvěma družičkami – stužkonoskami bez svíců, 2 mládenci se žlutými korouhvemi, 4 páry malých družiček se svícemi, jeden pár družiček s pugétem bílých květů, za nimi loňský mládenec mezi oběma družičkami, z nichž loňská nesla na tácu sladkého pečeného velikonočního beránka, pak šli další korouhve, hudba a teprve pak všichni vesničané. Cesta do kostela probíhala podobně jako v Samotiškách a následovala mše svatá. Po mši se již bez kříže procesí za doprovodu hudby vrátilo zpět do vesnice, tedy do Droždína k domu, odkud se vyšlo. Poté se všichni rozešli do svých domovů na oběd.

Odpoledne se zase v průvodu šlo na Svatý Kopeček na požehnání, které se konalo obvykle v 15 h, muzika do kostela nešla, hudebníci

obvykle čekali venku a po požehnání zase procesí doprovodili dolů do vsi. Průvod vždy končil v hospodě, kde následovala zábava. Hudebníci ještě dostali od mládence pivo a večer obvykle klobásu. Hrál se většinou, stejně jako v Samotíškách, jen do 19 h. Družičky zde dříve před velikonoce chodily prosit o příspěvek a zvaly vesničany a malé družičky k účasti na této slavnosti, protože veškeré náklady spojené s touto slávou si spolu s mláďenci, stejně jako ve většině farností na Hané, hradili sami.

Tato **tradice byla obnovena** v Droždíně **až v roce 1994** a teprve v té době se v průvodu začaly nosit hanácké kroje. Znovuobnovená tradice rovněž přinesla pro družičky znovu dlouhé bílé šaty, ještě první asi 2 roky nosily šaty krátké. Hlavní změnou je, že průvod chodí jen na Boží hod velikonoční s nazdobeným křížem a to z místní kaple do baziliky na Svatý Kopeček a po mši pak jdou všichni bez kříže zase zpět. V 90. letech organizovaly hody hlavně paní Netopilová a Šišková a družička s mláďencem zpočátku obcházívala domácnosti, rozdávala tištěné pozvánky a vybírala na hudbu a pohoštění. Ovšem později se na úhradě nákladů začala podílet obec, tak se od tohoto vybírání upustilo. Dnes se o organizaci stará hlavně paní Marie Uhlířová.

Radíkov

Hody bývaly zasvěceny svátku sv. Jiří a konaly se nejbližší neděli k tomuto svátku (24. 4.). V obci bylo vždy více obyvatel hlásících se k církvi československé, tak křesťanů do kostela i na hody chodívalo poměrně málo, starší věřící postupně vymřeli, mnozí mladí odešli a tak zde křesťanů mnoho nebylo. Na hody se obvykle konala jen slavná mše v kostele, pak požehnání, ale jinak se zde hody slavily hlavně slavnostním jídlem v rodinách a návštěvami příbuzných. Jestli zde chodili průvodem do kostela, a kdy toto případně zaniklo, se již dnes neví. Současní pamětníci si na zdejší hodové průvody nevzpomínají a podle zprostředkovaných vzpomínek starších pamětníků zde procesí na hody nechodilo již minimálně od první světové války. Křesťané obvykle chodili na hody ostatních vesnic farnosti. **V současnosti byly hody obnoveny**, stejně jako na Svatém Kopečku **v roce 2012**, ale zde jen symbolicky bez procesí, v bazilice je sloužena slavnostní mše a odpoledne probíhá u zdejší kaple sv. Václava požehnání.

Lošov

Hody v Lošově jsou zasvěceny patronu hasičů sv. Floriánovi, a proto probíhaly vždy nejbližší neděli k svátku svatého Floriána (8. 5.). V Lošově začínaly tím, že se ráno všichni sešli u k domu „*letošní*“ družičky. Jen „*letošní*“ mládenec musel čekat u kapličky na návsi – kaple se zvonicí zasvěcené svatému Floriánovi. Pro všechny měla družička nachystané bohaté pohoštění, zvláště napečené koláčky. Obě družičky, letošní i loňská, dostávaly od svých mláďenců a vždy mívaly na hrudi připnutou krásnou bílou růži. Malé holčičky bývaly oblečené za družičky v bílém. Odtud vycházel průvod v čele s loňským mláďencem nesoucím krásně nazdobený kříž, po jehož pravici i levici šly obě hlavní družičky a obě malé družičky se svícemi. Zelený věnec s bílými květy na kříž chystaly družičky den dopředu. Za družičkami a mláďenci šly všechny ostatní děti, korouhevníci, hudba a pak všichni ostatní dospělí. Průvod takto za zvuku hudby procházel celou vesnicí od domu družičky až ke zdejší kapličce.

U kapličky v Lošově loňský mládenec předal kříž tomu letošnímu, letošní družička se k němu také připojila, oběma malým družičkám rozžali svíce a následně u kapličky proběhla krátká modlitba. Po modlitbě se znovu uspořádal průvod v čele s oběma mláďenci, kteří se pak cestou v nesení kříže střídali, ve vesnici vedle nich a za vesnicí až za nimi šly obě velké i obě malé družičky. Za nimi pak ve stejném pořadí jako po vesnici šli všichni ostatní. Korouhví se v Lošově nosovalo 6, byly to tři páry korouhví, podobně jako se nosí v současnosti v celé farnosti. Chodilo se přes les na Svatý Kopeček. Cestou se zpívaly pobožné písně z kancionálu.

Na Svatém Kopečku u lesa již na procesí čekal pan farář ve zlatém ornátu s červenobíle oděnými ministranty. Pan farář procesí odvedl do kostela. Po cestě se ještě všichni zastavili u sv. Jána v parčíku vedle kostela, kde letošní družička připevnila malý zelený věnec s bílými květy na malý křížek, který po celou dobu nesl v rukou pan farář. V kostele předal mládenec velký nazdobený kříž s tělem Kristovým panu faráři, ten jej umístil vedle oltáře a zahájil slavnostní mši, bývala sloužena speciálně za panny a mládence z Lošova.

Poté se opět všichni odebrali zpět do Lošova. Muzikanti obvykle do kostela nešli a čekali venku okolo sv. Jána nebo si zašli na kapičku. Chlapi mívali obvykle „*nějakó to bôtylkô v náprsni kapse*“ a „*a ôž cestô*

bele nekeři hezké picnôti“, jak říkají pamětnice, takže se šlo průvodem vždycky zvesela a zpívalo se bez zábran. V Lošově se došlo zase zpět k domu letošní družičky a pro všechny zde bývalo bohaté občerstvení. Na občerstvení se předem složila celá dědina a ženské na hody nachystaly každá něco. Chlapi se zase společně postarali, aby nezůstali na suchu. Obvykle k tomu hrála hudba, tancovalo se a radovalo zhruba do 12 h, pak se šlo domů na oběd a na 15 h se chodívalo již individuálně zpět na Svatý Kopeček do kostela na svaté požehnání. Po požehnání se většina lošovských sešla v Lošově v hospodě u Zedníků nebo na zahradě statku u Kráčmarů, dnešní Pavelkovo, kde bývalo i dřevěné pódium na tanec, zde pak od 8 h večer do půlnoci probíhala hodová zábava.

Hody zde měly stejné trvání jako v ostatních vesnicích farnosti, tj. asi až do roku 1957. Po několikaleté odmlce se podařilo hody ještě na nějakou dobu obnovit. Proběhly v plné parádě i s průvodem z Lošova na Svatý Kopeček ještě v letech 1967 až 1969, později v roce 1970 se zde již hody nekonaly, protože tehdy nedostali z ONV (okresního národní výboru) povolení s odůvodněním, že průvod po silnici je nebezpečný a odporuje dopravním předpisům.

V současnosti probíhají v Lošově hody zase, v roce 1993 (2. 5.) byl posvěcen obraz sv. Floriána pro zdejší kapličku a **hody byly obnoveny asi v roce 2012**. Ale je problém sehnat ochotnou mládež a tak bývají hody celkem chudé. V čele průvodu chodí jen 2 mládenci s ozdobeným křížem, tyto chlapce po stranách provází 2 malé družičky, dnes obvykle školačky, dříve se jednalo ve většině případů o předškolní děti již od věku asi 2 roků. Nebývá ani žádné pohoštění. Za nimi jdou bez hudby místní občané. Jde se průvodem na Svatý Kopeček, kde je čeká hudba a pan farář s ministranty u sv. Jána vedle baziliky. Ti průvod odvedou k bazilice, muzikanti zůstanou venku a farář dovede mládence s křížem a malé družičky až před oltář. Zde převezme kříž, umístí jej vedle oltáře a zahájí slavnostní mši. Po mši obvykle hraje hudba v parčíku kolem sv. Jána do 12 h a pak se všichni rozejdou domů. V Lošově je pak ještě v 15 h požehnání u místní kapličky. Zábava už zde také nebývá. Přesto jsou místní rádi, že se tato tradice udržuje alespoň takto.

Samotišky

V Samotiškách se hody v daném termínu a následujícím způsobem tradují teprve od roku 1856, kdy velký požár zničil díky silnému větru 31 domů a statků v centru Samotišek, zahynuli tehdy 2 lidé a spousta dobytka. Hody v Samotiškách se před tím vždy konaly na sv. Annu, patronku zdejší kaple, tedy koncem července. Dá se jen předpokládat, že slavnost Vzkříšení před tím probíhala pravděpodobně klasicky na Bílou sobotu odpoledne pro celou farnost. Od té doby se hody ustanovily jako ochrana proti podobným ničivým požárům a hlavně jako poděkování za to, že zbytek vesnice byl požáru uchráněn. Hody byly věnovány patronu hasičů sv. Floriánovi. Konaly se vždy druhou nejbližší neděli ke svátku sv. Floriána (8. 5.), tedy vždy týden po lošovských hodech věnovaných témuž patronovi. Pořadí hodů v daných obcích zůstává dodnes zachováno. Zdejší hodová procesí mívala minimálně do počátku 20. století výrazně církevní povahu, cestou se zpívaly Mariánské písně, u křížů podél cesty vždy proběhlo uctivé pokynutí Pánbučkem a někdy i zastavení s modlitbou. Hody zde probíhaly i za války do heydrichiády roku 1942, přes následný zákaz procesí se místní po zbytek války scházeli v tichosti v kostele na slavnostní mši a odpoledne

Samotišky, hody 1955, zleva: ..., Václav Večeřa, Zdena Klimešová (Šťastná).

pořádali na sýpkách největších selských usedlostí utajenou taneční zábavu. Do konce války se pak žádná procesí na hody nekonala. Poslední rok války proběhla jen slavnostní mše. Bohaté hody s průvodem se obnovily znovu až po válce v roce 1946 a pokračovaly do roku 1957, po delší odmlce byly hody znovu povoleny v letech 1968 až 1971.

Matička v Samotiškách dostávala vždy **v neděli ráno v den hodů** od svého mládence žluté růžové poupě, růži nosíval na klopě i mládenc, možná jako symbol papežského stolce. U domu letošní matičky dostávali muzikanti občerstvení a odtud se podle pamětnic „**vynášel Pánbuček**“, který letošní i loňská matička den před tím nazdobily krásným zeleným věncem s bílými květy. Matičky a mládenci s hudbou společně došli ke kapli sv. Anny, kde se scházeli všichni věřící a obyvatelé vesnice. Zde matička předala Pánbučka svému mládenci a rozdávaly se přítomným zelené voničky s bílou mašličkou a odtud vycházel průvod do kostela. V čele průvodu chodily malé děti a bíle oděné malé družičky, všechny nosívaly nazdobené bílé svíce různých velikostí. Dvě družičky s bílými stuhami ve vlasech doprovázely po stranách matičky a mládence. Svíce se předávaly jako dar do kostela.

Samotišky, hody 1954, jeden z párů jsou Ludmila Titzová (Rokytová) a Ladislav Hofírek.

Letošní i loňské matičky a mládenci chodili vedle sebe a mládenci se cestou v nesení Pánbučka střídali. Procesí doprovázeli vždy i mládenci s korouhvemi. V Samotiškách bývaly po válce jen jedny korouhve.

Dnes jsou v Samotiškách korouhve troje, které se půjčují na hody všem obcím svatokopecké farnosti. Korouhve se zdobily a dodnes zdobí malým zeleným věnečkem s bílou stuhou. Za korouhvemi chodila dospívající mládež, potom hudba. Procesí ze Samotišek a Droždína vždy došlo k Wolkerovu kříži pod schody dnešní baziliky, sem přicházel pan farář spolu s ministranty procesí naproti. Pan farář nesl malý křížek a matička mu zde na něj uvázala malý bílý věneček. Pan farář potom odtud celé procesí za zvuku zvonů dovedl až do kostela před oltář. Pánbučka mládenc předal panu faráři, který jej umístil vedle oltáře. Matičky a mládenci v kostele zaujali čestná místa v přední lavici a následovala slavnostní mše. Po mši se všichni opět v průvodu s hudbou vydali zpět do své vesnice. V Samotiškách se po mši došlo Na Rychtu, kde se podávalo pro všechny účastníky a hlavně pro hudbu drobné občerstvení, vdolečky a muzikantům i štamprlička. Na oběd chodívali všichni včetně muzikantů domů a na 15 h se zase všichni odebrali zpět na Svatý Kopeček do kostela na svaté požehnání. Potom se šlo zpět do Samotišek Na Rychtu, kde bývala do půlnoci tancovačka. Výběr matiček a mládenců, kteří ponesou kříž, mívaly na starost starší ženy, některé panímámy, důležité bylo, aby tato mládež byla pobožná, mravně bezúhonná a hlavně panensky čistá. V Samotiškách se říkávalo, že „*pokud dívky nejsou panny, tak bude na hody pršet*“. Když pak opravdu pršelo, matičky z toho dvakrát nadšené nebyly a to nejen kvůli počasí. Vybrané budoucí matičky a mládenci si vše organizovali a zařizovali spolu s těmi loňskými zcela sami. Všechno bylo v jejich režii a všechno si i sami financovali.

K obnovení tradice došlo až zásluhou rodiny Jaškové po revoluci. Poprvé po dlouhé pauze se tradice uskutečnila **až v roce asi 1994**. V dalších letech přibýlo malých družiček, malé děti dnes chodí hodně v hanáckých krojích a přibýlo i starší mládeže v hanáckých krojích, malé družičky již nenosí žádné svíce. Dodnes před začátkem mše ještě před bazilikou hudebníci obvykle zahrají jednu mariánskou píseň. Během mše čekají hudebníci před bazilikou, nebo podobně jako v minulosti zajdou k Mackům spláchnout sucho v hrdle z dlouhé cesty. V bazilice utvoří krojovaná mládež špalír podél lavic, kde zůstávají stát po celou mši. Po mši, jakmile se vyjde z baziliky, začne

Samotišky, hody v současnosti: mládenci s křížem a korouhvemi a malé družičky v čele průvodu do baziliky na Svatém Kopečku.

hrát hudba. Cestou ze Svatého Kopečka stejně jako na Sv. Kopeček se dnes nechodí lipovou alejí, poutní cestou, ale přes vesnici. Po návratu ze Sv. Kopečka se malé družičky chytí za ruce, utvoří kolo a za doprovodu místní dechovky obě matičky se svými mládenci tančí sólo za přihlížení obvykle velkého množství lidí. Potom je nabízeno všem účastníkům průvodu občerstvení a okolo poledne se všichni rozejdou domů na oběd. Matičky s mládenci a hudbou dnes chodí do restaurace Na Rychtě na společný oběd. Ve 14 h je požehnaní u kaple sv. Anny. Odpoledne se Na Rychtu sejdou i ostatní a hraje zde hudba k tanci a poslechu podobně, jak bývalo zvykem dříve, ale v současnosti jen do 19 h, protože pořádná hodová zábava teď bývá již předcházející pátek večer. Patronát nad hody dnes má obecní úřad, hodně přispívají také sportovci a hlavní organizátorkou je paní Utíkalová.

Samotišky, hody v současnosti: krojovaná mládež a hudba v průvodu do baziliky na Sv. Kopečku.

Samotišky, hody v současnosti: začátek obřadu v bazilice Navštívení Panny Marie na Sv. Kopečku.

Samotišky, hody v současnosti: průvod matiček a mláďenců z baziliky na Sv. Kopečku zpět do Samotišek.

Svatý Kopeček

Říká se, že svatokopecké hodové průvody začaly někdy na přelomu 18. a 19. století. Hody zde probíhaly pravidelně ještě za první republiky, určitě proběhly 3. 6. 1932 v den, kdy se narodila jedna, svatokopecká rodačka, prý přišla na svět za zvuku muziky, kdy šel akorát hodový průvod okolo jejich domu. Tradici pozastavil až zákaz v roce 1942. Po válce byly ještě hody na krátkou dobu obnoveny, ale nakonec zanikly pravděpodobně stejně, jako v ostatních vesnicích této farnosti. Hody bývaly podobné jako v celé farnosti, Svatý Kopeček reprezentovala družička a mládenec, nosili do kostela velkým zeleným věncem s bílými květy nazdobený kříž, vypomáhal jim loňský pár. Všichni včetně hudby se ráno v den hodů sešli u domu letošní družičky, zde se všem rozdávaly voničky, družičky dostaly od svých mláďenců květinu, pravděpodobně růži podobně jako v ostatních obcích farnosti. Barva růže prý asi souvisela s tím, odkud si květiny pravidelně kupovali, jaké růže jim tou dobou zrovna kvítávaly a z toho se pak stalo pravidlo. Před domem družičky vyhrávala hudba a rozdávalo se, jako jinde, občerstvení. Potom se šlo průvodem do kostela.

Procesí vedl mládenec s křížem a za ním šel loňský mládenec a obě družičky po jeho boku. Oba mláďenci se v nesení kříže střídali. Jindy chodili oba páry za sebou, vždy ti, co nesli kříž, šli vpředu. Za nimi šli mláďenci s korouhvemi, pak hudba a všichni ostatní. Děti obvykle šly v průvodu s rodiči a všechny bývaly v civilních svátečních šatech. Pravidelně na sebe všichni, zvláště ženy a děti, brávali aspoň něco nového. Průvod šel vždy rovnou ke kostelu a před kostelem na ně čekal pan farář s ministranty. Zde hrála hudba mariánské písně a družička panu faráři dala na křížek, který nesl v rukou, malý věneček. Pan farář procesí odvedl do kostela před oltář, převzal nazdobený kříž, umístil jej vedle oltáře a zahájil slavnostní mši. Muzikanti do kostela nechodili, obvykle čekali venku.

Po mši se šlo procesím zpět k domu letošní družičky, zde se rozdávalo drobné pohoštění, zvláště muzikantům. Hospodyně pak běžely domů. Někteří další a zvláště muzikanti pak ještě zamířili do hospody u Macků. Zde se chlapi občerstvili, muzika hrála a pak se všichni rozešli do svých domovů na oběd. Na 15 h pak všichni individuálně dorazili do kostela na požehnání a poté se opět společně vydali do

hospody, kde obvykle začala hodová zábava, která končila obvykle okolo 19 h, ale podle nálady se někdy protáhla až do půlnoci.

Hody byly znovuobnoveny až koncem 90. let asi 1997, probíhaly 3 nebo 4 roky a poté tradice pro nedostatek zájmu zapadla. Ve farní kronice je jediný záznam o zdejších hodech právě z tohoto roku 1997: „Na Sv. Kopečku 6. 7. při mši sv. oslavili své hody. V průvodu nesl výtvarník ing. Jaroslav Lenert věrnou kopii obrazu Panny Marie Svatokopecké. I když silně pršelo, vytvořila se v bazilice atmosféra jistoty a bezpečí.“

O současnou podobu hodů se zasloužil pan Jan Řehák, předseda komise městské části Svatý Kopeček, který sehnal finanční prostředky a spolu s paní Martou Čapkovou začali hody organizovat **znovu od roku 2012**. Podoba hodů je přizpůsobená podle vyprávění pamětníků, hlavně paní Františky Prášilové, rodačky ze Samotíšek. Na hody chodí i tady slavnostní průvod s nazdobeným křížem do zdejší baziliky, kde následně probíhá slavnostní mše. Po mši se průvod vydává zpět. S hody je spojena i v současnosti páteční hodová zábava, pořádaná obvykle v pátek večer před hody. Kopeček reprezentují každý rok nově vybraná družička a mládenec. Všichni se v neděli ráno sejdou u domu letošní družičky a odtud vychází průvod do baziliky. V čele průvodu jde starší ministrant, který nese kříž nazdobený zeleným věncem s bílými umělými, původně papírovými květy. Teprve za ním jdou letošní družička s mláďencem a loňská družička s mláďencem. Dnes nosí všichni čtyři hlavní aktéři na hrudi připnutou žlutou růži, jako je tradice v Samotíškách. Za družičkami a mláďenci se řadí všechny děti, některé dnes nosí hanácké kroje, pak krojovaná mládež a všichni dospělí, kteří jdou v hanáckých krojích, hudba, dnes je to Dolanka a nakonec všichni ostatní věřící a účastníci hodů. Korouhve se nosí tytéž troje, které mívají i ostatní vesnice farnosti, dnes jsou uloženy v kostele a na hody si je vesnice půjčují, zatímco v minulosti bývaly, stejně jako kříže, čestným majetkem jednotlivých obcí. Mezi vesnicemi se vzájemně nepůjčovaly. Jedna z družiček v průvodu dnes také nese na ruce malý věneček z krušpánku a bílých květů. Procesí dojde za zpěvu mariánských písní do blízkosti baziliky k sousoší sv. Jána (Jana Nepomuckého). Zde na ně již čekává pan farář s ministranty. Pan farář nese malý křížek a na něj mu zde družička upevní ten malý věneček. Velebný pán pak procesí dovede do baziliky, kde převzme od mláďence nazdobený velký kříž a umístí jej vedle oltáře. Pak zahájí slavnostní mši obětovanou za všechny obyvatele Sv. Kopečka.

Podle pamětníků jde o „oslavu vzkříšení našeho Pána Ježíše Krista“ a současně o „poděkování za všechna dobrodíní a dary od Boha“ a také „o prosbu o Boží milosti a ochranu matky a přímluvkyně Panny Marie“. Po mši jde průvod, tentokrát již bez kříže z baziliky ke sv. Jánu. Zde ještě po nějakou dobu hraje hudba a pak se všichni obvykle kolem poledne rozejdou domů.

Vynášení Pánbička zcela mimo Hanou

Velmi zajímavé a překvapivé je, že Vynášení Pánbička se pravděpodobně vyskytovalo i nedaleko Jihlavy v Brtnici, tedy zcela mimo Hanou. Na webových stránkách – brtpichlavec autora „*Ježka brtnického*“ se lze dodnes dočíst, že se ve starších pramenech objevuje záznam, kdy **na Bílou sobotu byl také zachováván zvyk „Vynášení Pánbička“ v Brtnici**. Autor vychází z ústního sdělení nějakého současného pamětníka na brtnicku a můžeme se dočíst doslova toto: „*Tehdy se nesla soška Panny Marie a kříž z kostela průvodem k ...na mostě na rynku – bylo to procesí k odehnání epidemie moru. Proč se tento zvyk jmenoval Vynášení Pánbička, a kdy bylo od něho ustoupeno, se nepodařilo zjistit.*“ To by mohlo naznačovat zajímavou genezi církevních slavností a děkovných procesí v souvislostech s dobovými událostmi. Tato slova rovněž nabízejí nepodloženou spekulaci o v historii možném propojení zdejšího zvyku s velikonočními tradicemi na Hané.

Závěrem

S velkou pokorou a úctou je třeba se poklonit našim předkům, kteří udržovali tuto krásnou tradici po dlouhá desetiletí či staletí. Ve všech lokalitách, kde se slavnost konala, se povětšinou stala tmelícím prvkem mezi lidmi, přirozenou součástí jejich vlastenectví a hlavně symbolem něčeho krásného, co neodmyslitelně patří k nám jako lidem z Hané a k naší krajině. Nejde jen o duchovní hodnotu této tradice, ale především o lidské osudy a propojení doby současné s odkazem našich předků.

V současnosti je tradice nepřetržitě udržována v některých farnostech (bohuňovické a dolanské) po jejím znovuoobnovení v roce 1990 již více než 30 let. Velké poděkování patří všem, kteří se jakkoli podíleli na udržení a znovuoobnovení této krásné velikonoční tradice, v kterékoli farnosti na Hané. Poděkování patří všem, kteří se podílejí na každoroční organizaci, všem mladým, kteří se propůjčili a propůjčují této čestné roli mládenců či družbů a matiček či družiček. Bez nich by tato tradice nebyla. I když dnes není náboženství a církevní obřady mezi mladými tolik populární, mládenci a matičky či družičky jsou po celý rok hrdými nositeli úspěchu a blahobytu té které obce, jsou prostředníky poselství Ježíše Krista a mohou být šťastni, že se jim dostalo této veliké pocty. Jistě si váží odpovědnosti a důvěry, kterou jim obyvatelé vesnice svěřili, je to pro ně a jejich rodiny veliké vyznamenání a čest. V neposlední řadě propůjčením se této roli se mladí vědomě či nevědomě hrdě hlásí k sounáležitosti s místem, vesnicí, rodnou hroudou, vracejí se tak ke kořenům, podporují hrdý patriotismus, sounáležitost místních, a hlavně napomáhají udržet úžasnou a jedinečnou tradici, která spojuje lidi a dodnes se zachovala jen a pouze v našem regionu. Za to této mládeži náleží obdiv a poděkování.

Velké poděkování také patří všem pamětníkům za poskytnutí vlastních dobových fotografií a poutavá vyprávění originálních a neopakovatelných zážitků a všem dokumentaristům, fotografům a odborníkům, kteří všichni se svým dílem a konáním zasloužili o to, že tato krásná velikonoční tradice zůstává místy stále živá ať už v jakékoli podobě. Poděkování, že v dalších farnostech nezůstane tradice zapomenutá a možná ponese naději na své budoucí vzkříšení. Ale v každém případě díky všem těmto ochotným a obětavým lidem zůstane tato

tradice navždy živa aspoň v našich vzpomínkách. Zvláštní díky patří rovněž všem kněžím z oslovených farností, kteří byli velmi nápomocni při studiu farních kronik, poskytnutí dobových materiálů nebo zprostředkování kontaktu s místními pamětníky.

Matičky, Ježíškovy matičky případně Vynášení Pánbučka mají v současnosti neopakovatelné kouzlo pro všechny zúčastněné, jak pro mládence a matičky / družičky, tak pro jejich rodiny, místní obyvatele a kohokoli z přítomných. Vážení čtenáři a čtenářky, i vy sami můžete každoročně zažít ten nával radosti, emocí a příjemných pocitů při osobní účasti na této krásné velikonoční slavnosti.

VELIKONOČNÍ SLAVNOSTI NA HANÉ MATIČKY A JEŽÍŠKOVY MATIČKY, VYNÁŠENÍ PÁNBUČKA

LIDOVÝ ROK NA HANÉ

V roce 2020 vydal Olomoucký kraj
Jeremenkova 40a | 779 00 Olomouc | Česká republika
E-mail: tourism@olkraj.cz | Tel.: +420 585 508 111

Autor: RNDr. Věra Cenklová, Ph.D., e-mail: cenklova@seznam.cz

Grafický design, DTP: STUDIO TRINITY, s. r. o.

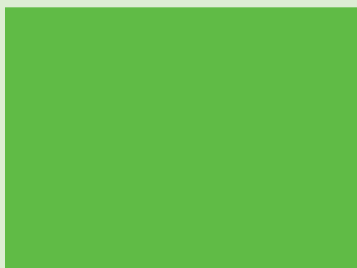
Fotografie: Věra Cenklová, soukromé archivy

Tisk: NOVATISK, a. s.

Vydání I.

© Olomoucký kraj

ISBN: 978-80-7621-026-4

**VELIKONOČNÍ SLAVNOSTI NA HANĚ
MATIČKY A JEŽÍŠKOVY MATIČKY, VYNÁŠENÍ PÁNBUČKA**

V roce 2020 vydal Olomoucký kraj

Jeremenkova 40a | 779 00 Olomouc | Česká republika

E-mail: tourism@olkraj.cz | Tel.: +420 585 508 111

www.ok-tourism.cz | www.olkraj.cz

Vydání I.

© Olomoucký kraj

ISBN: 978-80-7621-026-4

